ANT

Haftalık Dergi • 28 Ocak 1969 • Sayı: 109 • 125 Kuruş

TURAL'IN 22 MART MUAMMASI

HAFTANIN NOTLARI

19 ocak

Gençliğin İsyanı

■ Dünya gençliğinin, özellikle üniversitelilerin statükoya karşı direnişi devam etmektedir. Barcelona Üniversitesi öğrencileri, liderlerinin tutuklanmasını protesto için bir toplantı yaptıktan sonra Rektör Prof. Manuel Aldabadalejo'nun bürosunu işgal etmişler ve rektörü pencereden atmak istemişlerdir. İspanya İçişleri Bakanı General Camilo Alonso Vega, başka protesto hareketlerine karşı tedbir alındığını ve protesto bildirisi yayınlayan 1500 aydın hakkında polise hakaret ettikleri iddiasıyla kovuşturma açıldığını bildirmiştir. Tokyo Üniversitesi'nde de greve başlayan ve barikatlar kuran 300 öğrenci ise, 8500 toplum polisinin helikopterlerden attıkları gözyaşartıcı bombalara hedef olmuşlardır. Amerika'da California Üniversitesi'nin Afrika - Amerika kültür merkezi yöneticisini seçmek için yapılan toplantı sırasında meçhul kişiler zenci öğrencilere ateş açmışlardır.

20 ocak

Aybar cevap verdi

■ Son basın toplantısında her zamanki gibi birbirini tutmaz beyanlarda bulunan Demirel'e TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar cevap vermiştir. Türkiye'nin 1969'da aynen 1957 - 58 yıllarındaki gibi, hattâ ondan da yıkıcı bir bunalımın içine düşeceğini, yeni vergiler ve zamların getirileceğini belirten Aybar, fukara halkın hayat yükünün daha da ağırlaşacağını söylemiştir. AP iktidarının üç yıldır kaba kuvvet gösterilerini önleme bahanesiyle anayasadaki temel hakları ve sosyalist fikirleri önlemeğe çalıştığını, fikir suçu olan ülkelerde demokrasiden sözedilemeyeceğini de belirten Aybar, dış borçların arttığına da işaret ederek, «Türkiye bir an önce Amerika'nın dış politikasına bağlı bir ülke olmaktan kurtarılmalıdır» demiştir.

ANT davaları

■ «Asıl felaket getirecek Sunay'ın zihniyetidir» başlıklı yazısından dolayı dergimiz yönetmeni Doğan Özgüden ile sorumlu müdürümüz Alpay Kabacalı hakkında «cumhurbaşkanını tahkir» iddiasıyla açılan davanın duruşmasına Toplu Basın Mahkemesi'nde başlanmıştır. 90. sayıda yayınlanan «Darbe İhtimali var mı?» başlıklı yazıda devletin emniyet ve muhafaza kuvvetlerinin tahkir edildiği iddiasıyla Kabacalı ayrıca 2. Sorgu Yargıçlığı'nda ifade vermiş ve bilirkişi raporunu reddetmiştir.

Proleter şoför

■ Arabasının üzerine «Fransa'da Dreyfüs, Türkiye'de Alkılıç» yazdığı için «adliyenin manevi şahsiyetini tahkir ettiği» iddiasıyla tutuklanan Proleter Şoför Yalkın Özerden, avukatlarının itirazı üzerine nakdi kefaletle tahliye edilmiştir.

21 ocak

FKF'ye soruşturma

■ «Türkiye halkına» başlığı ile yayınlanan bir bildiriden dolayı FKF hakkında soruşturma açılmış, beyanname dağıttıkları iddiasıyla FKF mensuplarından Ziraat Fakültesi öğrencisi Attila Sarp ile Yaşar İlter, siyasi polis tarafından tutuklanmışlardır. FKF hakkında bu beyannameden dolayı «Cemiyetler Kanunu'na aykırı bir tutum içinde bulunduğu» gerekçesiyle soruşturma açıldığı, FKF'nin kapatılması için teşebbüste bulunulduğu belirtilmektedir. Ankara Savcılığı ayrıca beyannamelerin toplatılması için karar almışsa da, toplatma kararının hangi gerekçeye dayanılarak verildiği öğrenilememiştir.

Alman komandoları

■ Almanya'daki Hitler kalıntısı faşist komandolar da, Türkiye'dekiler gibi son günlerde gemi azıya almışlardır. Almanya'nın Sarre bölgesinde, Lebach'da bir paraşüt taburu cephaneliğinde nöbet beklemekte olan 15 nöbetçiden üçü cephane hırsızları tarafından öldürülmüş, ikisi de ağır yaralanmıştır. Olayı faşist komandoların yarattıkları tahmin edilmektedir. Federal Başsavcı Martin, barış zamanında Alman ordusu bünyesi içinde ilk defa vuku bulan olayla ilgili olarak yaptığı açıklamada «Bu olay Batı Alman ordusuna karşı bir sabotaj sayılabilir» demiştir.

Şah'ın demeci

■ İran Şahı Pehlevi, U.S. News and World Report adlı derginin İran'ın iç ve dış siyasetiyle ilgili sorularına verdiği cevapta, iç politikada demokrasi isteyenleri yabancı ajanı olmakla suçlamıştır. «Son altı yedi yıl içinde ak-devrim hareketine giriştiğimden beri yabancı müdahalelere son verdik» diyen Şah, yüzlerce İran'lı aydının işkenceler yapılarak yargılanmasını bir «ak devrim» olarak göstermek yüzsüzlüğünde bulunmaktadır.

22 ocak

Direnme haftası

■ Akçadağ Köyleri Devrimci Halkı Adına Duyuru ve Direniş Komitesi, Şadi Alkılıç, Vahap Erdoğdu'nun hapsedilmesini protesto etmek üzere bir duyuru yayınlamıştır. Duyuruda «Yasalarla bağdaşmaz, tamamen antidemokratik bir tutumun sonucu olan Vahap Erdoğdu, Şadi Alkılıç ve diğerlerinin hapsedilmelerini, hepimiz protesto ediyor, içinde bulunduğumuz haftayı bu haksız tutumlara karşı direnme haftası olarak ilan ediyoruz» denilmektedir.

Alkılıç kampanyası

■ Zürih'teki Uluslararası Basın Enstitüsü I.P.I., Cumhurbaşkanı Sunay'a bir telgraf göndererek halen Toptaşı Cezaevinde bulunan çilekeş sosyalizm mahkûmu Şadi Alkılıç'ın serbest bırakılmasını istemiştir. 57 ülkedeki 1600 gazeteciyi temsil eden I.P.I.'nın Sunay'a gönderdiği telgrafta «I.P.I., 1962'de Cumhuriyet Gazetesi'nde çıkan bir yazısından dolayı halen 6 yıl 2 aylık hapis cezasını çekmekte olan Şadi Alkılıç'ın serbest bırakılması için Türkiye'deki çabaları desteklemektedir. Bu ağır ceza, Türkiye'nin prestijini sarsmakta ve hür ifade hakkını inkâr etmektedir» denilmektedir. Ayrıca, Anayasa Hukuku Profesörü Hüseyin Nail Kubalı da Sunay'a aynı nitelikte bir telgraf çekmiştir.

Nixon Beyaz Saray'da

■ Amerika'nın yeni cumhurbaşkanı Nixon, Amerikan tarihinde ilk defa olarak olağanüstü güvenlik tedbirleri altında Beyaz Saray'a girmiştir. Tören öncesinde 5 bin savaş aleyhtarı, Pennsylvania Bulvarı'nda bir protesto yürüyüşü düzenlemiş, polis protestoculardan 10 kişiyi tutuklamıştır. Nixon yemin ettikten sonra Rum asıllı yardımcısı Spiro Agnew'a da yemin ettirilmiş, bu tören sırasında 20 bin asker ve polis nöbet tutmuştur

Lokavt'a Lânet!

TEKSİF Sendikası ile Sümerbank yöneticileri arasında yapılan toplantılar, Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ün aracılığına rağmen olumlu sonuç vermemiş ve sendikanın aldığı grev kararı Defterdar Yünlü Dokuma Fabrikası'nda uygulanmağa başlamıştır. TEKSİF'in 39 şube başkanı, grevin diğer 25 fabrikada da uygulanması konusunda toplantı yaparken Başbakan Demirel anlaşmazlığa el koymuş ve Çalışma Bakanı Turgut Toker'den anlaşmazlığın halledilmesini istemiştir. Bunun üzerine girişilen temaslarda bir anlaşma zemini doğmuştur. Sümerbank anlaşmazlığı, bir yandan AP'nin işçi düşmanlığını tescil ederken, bir yandan da CHP'nin ikiyüzlülüğünü ortaya koymuştur. Toplu Sözleşme ve Grev Kanunu 1963'te meclisten geçerken Başbakan İnönü ve Çalışma Bakanı Bülent Ecevit, sosyalistlerin direnişine rağmen, Türk İş'in de desteğini alarak lokavt yetkisini koydurmuştur. Bugün bu lokavt yetkisinin işveren tarafından kullanılması üzerine İnönü kalkıp lokavtı kaygı ile karşıladığını söylemek garabetine düşmüştür. Çünkü işçiler artık uyanmış ve Defterdar Fabrikası'nda greve başlarken «Lokavt zihniyetine lanet» diyerek lokavtı getirenleri ve uygulayanları lanetlemişlerdir. Öte yandan Karayolları Genel Müdürlüğü'nde yürütülen grev ile Deniz Taşıt İş'in İstanbul iskelelerinde uygulamak istediği grev mahkeme kararlarıyla ertelenmiştir. Bu da, İnönü iktidarının getirdiği kanunun ne kadar işçi aleyhine işlediğini göstermektedir.

Kozmonotlara Suikast Teşebbüsü

Geçenlerde uzayda başarılı bir deneme yaparak ilk uzay istasyonunu kuran Sovyet kozmonotlarının Moskova'da karşılanışları sırasında bir suikast teşebbüsü olmuştur. Akıl hastası olduğu söylenen bir genç dört Sovyet kozmonotunu taşıyan otomobile bir kaç el ateş etmiş, ancak sadece otomobilin şoförü isabet alarak ağır yaralanmıştır. O sırada kendisini yere atan kozmonot Beregovoy da hafif yaralar almıştır. Suikastin yapıldığı yerde bulunan sovyet liderlerinden Brejnef ile Podgorny de ciddi bir tehlike atlatmışlardır.

23 ocak

Hastaş dolabı

■ HASTAŞ kurucularından ve yönetim kurulu üyelerinden Fikret Baykam, Bursa'da düzenlediği basın toplantısında Doğu Anadolu'ya yatırım yapmanın karşısında olduğunu belirterek «Bir İstanbul veya buna benzer iller dururken, Kars'a yatırım yapmayı hissedarlarımızın kâr prensiplerine aykırı buluyoruz» demiştir. Özellikle CHP'lilerin yürüttükleri «Halktan halka» kampanyasıyla küçük tasarrufları ele geçirmeye çalışan Hastaş'ın, bu sözlerden sonra, halktan halka değil, halktan zengine hizmet amacı güttüğü bir kez daha anlaşılmıştır. CHP'lilerin bu halk sektörü teşebbüsü karşısında yaya kalmamak için AP'liler de böyle bir halk şirketi (!) *kurmak üzere teşebbüse geçmişlerdir.* 1 milyar sermaye ile kurulacak şirket demir, çelik ve çimento sanayiine yatırım yapacaktır.

Sükan'ın işleri!

■ Bir yandan terör denemelerini sürdüren AP'nin zehir hafiye içişleri bakanı Faruk Sükan, bir yandan da gelecek seçimde durumunu garantilemek için hummalı bir faaliyete girişmiştir. TUSLOG önünde bomba patladığı günlerde kalkıp Konya'ya giden Faruk Sükan, AP Karaman İlçe Kongresi'ni iptal ettirmiştir. Kongrenin iptali, önümüzdeki seçimlerde Sükan'ın Konya Teşkilatı'nı elde tutmak üzere giriştiği bir manevra olarak yorumlanmaktadır.

24 ocak

Basın İlân Kurumu

■ 27 Mayıs Devrimi'nden sonra resmi ilan ve reklamların dağıtımında adalet sağlamak üzere kurulan Basın İlan Kurumu'nu da ele geçirmek üzere AP'liler hummalı bir faaliyete girişmişlerdir. Basın teşekküllerinden gelen genel kurul üyelerinin değişmesi ve AP'lilerin çoğunluğu sağlamasından sonra, iktidarın emrindeki bakanlıklar temsilcilerinin de desteğiyle Basın İlan Kurumu'nun bir iktidar organı haline getirilmesi ve resmi reklamlardan sonra resmi ilanların da keyfi şekilde dağıtılması ihtimali belirmiştir. Nitekim, AP Milletvekili Mehmet Ali Arıkan, Basın İlan Kurumu'nun özerkliğini kaldırmak üzere meclise yeni bir teklif getirmiştir. *Bu arada, Basın İlan* Kurumu Genel Müdürü Sabahattin Selek'in değiştirilmesi için de AP'liler yoğun faaliyete girişmişlerdir.

Kıbrıs ve TİP

■ Kıbrıs sorunu üzerine açılan genel görüşmenin son gününde TİP Grubu adına genel başkan Mehmet Ali Aybar partisinin federatif sistemi savunduğunu belirterek «Biz federasyon sistemi derken Türkiye'nin milli menfaatlerine en uygun gördüğümüz objektif bir tezi savunmaktayız.» demiş, enosis'in önlenmesinin ve Türk toplumunun mal, can ve siyasi haklarının ancak bu yoldan garanti altına alınabileceğini söylemiştir.

25 ocak

ANT'a saldırılar

■ Millet Meclisi'nde gündem dışı bir konuşma yapan AP Milletvekili Osman Zeki Efeoğlu, ancak bir tımarhane kaçkınının yürütebileceği bir mantıkla Türkiye'deki sol hareketi suçlamağa kalkışmış, bu arada ANT'ın da Moskova'ya bağlı olduğunu ileri sürmüştür. İki kelimeyi doğru dürüst bir araya getiremeyen Efeoğlu, Halk Oyuncuları (HO) tiyatrosunun da Ho Şi Minh'e bağlı olarak kurulduğunu; Fidel Castro'nun onbeş günde bir Türk Solu'na yazı gönderdiğini, Aybar'ın Kuzey Vietnam'a müfettiş olarak gittiğini söyleyerek bütün dinleyicileri güldürmüştür. Aybar bu iddialara cevap vererek dergilerin TİP'le ilgisi olmadığını belirtmiştir. Biz, *ciddiyetten ve dürüstlükten* böylesine uzak bir AP milletvekiline *cevap* vermeyi dahi lüzumsuz sayıyoruz.

Jandarma dipçiği

■ Üsküdar Savcısı bir yandan dergimize Toptaşı Cezaevi'nde mahkûmlara hiçbir baskı yapılmadığı yolunda tekzipler gönderirken, öte yandan da bir mahkûmda tabanca bulunması üzerine cezaevini alarma geçirmiştir. Şadi Alkılıç'ın ziyaretine giden dergimiz sorumlu müdürü Alpay Kabacalı, bu yüzden jandarmaların dipçikle hücumlarına uğramıştır. Kabacalı, jandarmaların hırpalaması üzerine adli tabiblikten bir haftalık rapor almış, fakat jandarmalardan şikayetçi olmayacağını söylemiştir.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

İzinli sosyalizm olmaz !

Türkiye'deki sosyalist hareketi yönetenler, belki de yıllardan beri süregelen şartlandırmaların sonucu olarak, sık sık bir taktik hatasına sürüklenmektedirler. Kritik bir olay patlak verdiği zaman sosyalist örgütün yöneticileri, «partiye halel gelebilir» endişesiyle âdeta paniğe kapılmakta; bu atmosfer içinde verdikleri demeçler, takındıkları tavırlarla devrimci eylemin hızını kesmek durumuna düşmektedirler. Özellikle geçen haziran ayında patlak veren olaylardan beri «savunma»yı başlıca taktik haline getiren bu tutum, eyleme çok şeyler kaybettirmiş, devrimci unsurların partiden uzaklaşmalarına sebep olmuştur. Çekoslovakya olaylarından *sonra yine böyle panik havası içinde verilmiş demeçler* ve ileri sürülmüş görüşler tek sosyalist örgütte bölünme sınırına kadar varan şiddetli çatışmalara yol açmıştır. Olağanüstü kongreden sonra yeni seçilen yöneticilerin bu çekingenlikten kurtulup tabanın devrimci eğilimine uygun bir eyleme geçmesi beklenirken, yayınlanan bildiriler, mecliste yapılan konuşmalar hâlâ savunma taktiğinin sürdürüldüğünü göstermektedir. O kadar ki, Komer'in arabasının yakılması, yayınlanan merkez yürütme kurulu bildirisinde «mala tecavüz teşkil eden ve hukuk yönünden tasvibi mümkün olmayan bir olay» olarak nitelendirilmiştir.

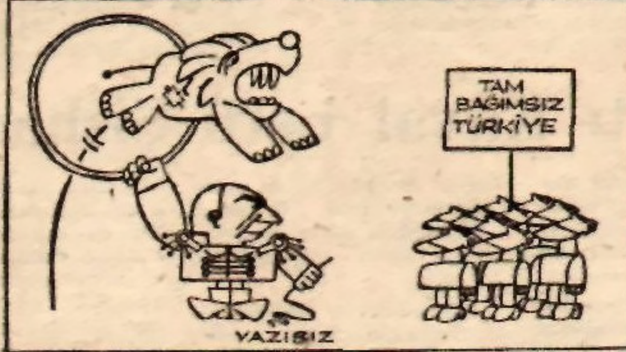
Öyle anlaşılıyor ki, sosyalist hareketi yönetenler, bu hareketin varlık şansını sadece hukuki mevzuatta ve anayasada görmektedirler. Nitekim, Komer'in arabasının yakılmasını statükocu kuruluşlara yakışır bir şekilde niteleyen TİP Merkez Yürütme Kurulu, iki sayfalık bildirisinde tam 14 defa «anayasa» kelimesi kullanmak zorunluluğunu duymuştur. Merkez yöneticilerinin bu tutumu karşısında kişinin aklına ister istemez şu soru takılmaktadır? Sosyalizme açıklığı dahi egemen çevrelerce hâlâ tartışma konusu yapılan bu anayasa olmasaydı Türkiye'de bir sosyalist ve anti - emperyalist hareket olmayacak mıydı? Bugün Türkiye'de gelişen sosyalist hareket, 27 Mayıs sonrasında hangi şartlar altında çıkartıldığı ve halkoyundan geçirildiği bilinen anayasanın ürünü müdür? Hayır... Türkiye sosyalist hareketi yıllardır süregelen bir toplumsal birikimin ürünüdür ve hattâ mevcut anayasanın kısmen de olsa sosyal bir muhteva taşımasında en büyük etken bu birikim olmuştur. Ama bu anayasa değişmez değildir. Üçte iki çoğunlukla değiştirilmesi her zaman için mümkündür. Bu anayasa değiştirildiği takdirde sosyalizme gidiş eylemi son mu bulacaktır? Asla... Çürümüş sınıfların, kağıt üzerinde bir kaç kalem darbesiyle, toplumun derinliklerine kök salmış bu eylemi söküp atmağa güçleri yetmeyecektir.

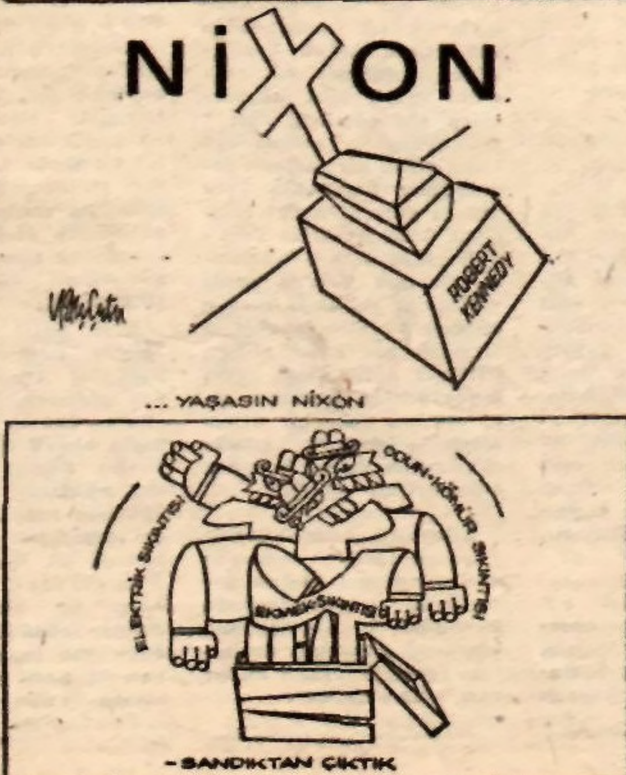
Evet, gün geçmiyor ki, bir sosyalist yazar, bir devrimci genç, sınıf mücadelesi veren bir işçi bu düzenin mahkemelerinde sanık sandalyesine oturtulmasın, bu düzenin kanunlarına göre yargılanmasın. Hattâ ileride Türkiye İşçi Partisi'nin de anayasa mahkemesine götürülmesi söz konusu olabilir. Ama şunu iyi bilelim ki, bozuk düzenin kurumları nasıl işlerse işlesin, tarih sahnesinin sanık sandalyesinde oturanlar sosyalistler değil, emekçi halka düşman çürümüş sınıflardır. Sosyalistler, sosyalist hareketi yönetenler savunma değil, itham durumundadırlar. Hesap vermek değil, hesap sormak durumundadırlar. Bir sosyalist parti liderinin, her kelimesinden cehalet akan bir AP milletvekili karşısında meclis kürsüsüne çıkıp kendisini ve partisini savunmaya hiç ihtiyacı yoktur. Sosyalistler, eylemlerini sürdürmek için, çürümüş sınıfların *temsilcilerinden* yine onların koyduğu kurallara göre icazet alacak değildir. Sosyalist hareketi yönetenler, bu gerçekleri bilerek, tereddütlerden, çekingenlikten, sık sık paniğe kapılmaktan kurtulmalı, tek sosyalist örgütün devrimci eylemlerde öncülük yükümlülüğünü hiçbir zaman ihmal etmemelidirler. Aksi takdirde örgüt egemen sınıfların iznine bağlı bir parti haline düşecek ve devrimci eylem onu da aşarak gerçek mecrasına oturacaktır.

GÖZ GÖRE

YALÇIN ÇETİN

CEMAL TURAL'IN 22 MART MUAMMASI!

TURAL ve DEMİREL — AP'nin desteği, muktedir komutanı yerinde bırakabilecek mi?

Bugünlerde başkent siyasi çevrelerini bir «nazik konu», bütçe görüşmelerinden de, öğrenci ve işçi hareketlerinden de, genel seçim hazırlıklarından da daha fazla meşgul etmektedir.

«Nazik konu», önceki cumartesi günü Başbakan Süleyman Demirel'e sorulan bir soru ile gazetelerin birinci sayfalarına yansımıştır. Basın toplantısının karşılıklı sorular - cevaplar bölümünde bir gazeteci Demirel'e Genelkurmay Başkanı Orgeneral Cemal Tural'ın 22 Mart'ta emekli olup olmayacağını sormuş, Demirel de kendine özgü yuvarlak cümlelerinden biri ile soruya şu cevabı vermiştir:

— Bu nazik bir konudur. 22 Mart'a kadar daha çok zaman var!

Aslında bu nazik konu böyle birdenbire ortaya çıkmış da değildir. Nitekim ANT'ın dört ay önceki 17 Eylül 1968 tarihli sayısında aynen şu cümleler yer almaktadır:

«Önümüzdeki mart ayında yaş süresi dolacak olan Tural'ın emekliye sevkedilmesi ihtimali kuvvetlidir. Tural'ın emekliye sevkedilmesi halinde de genelkurmay başkanlığına Orgeneral Memduh Tağmaç'ın getirileceğinden şüphe edilmemektedir.»

Gerçekten de, Tural'ın emekliliği söz konusu olur olmaz, gazetelerde Orgeneral Memduh Tağmaç'ın adı, genelkurmay başkanlığının tek adayı olarak birinci plana çıkmıştır.

Bu nazik konunun perde arkasını incelemeden önce biçimsel yönüne kısaca bir göz atmak lazımdır. Mevcut mevzuata göre, Türkiye Cumhuriyeti'nde orgeneral rütbesi taşıyan komutanların aynı görevde üç yıldan fazla kalmaları mümkün değildir. Ayrıca görev süresi ne kadar olursa olsun, orgeneral rütbesini taşıyan bir komutan 65 yaşına geldiği takdirde yaş haddi dolayısıyla emekliye sevkedilmektedir. Ancak bu kesin hükümlerin savaş zamanları yada olağanüstü durumlar düşünülerek genelkurmay başkanlarına tanınmış bir istisnası vardır: Siyasi iktidar, gerekli gördüğü takdirde, genelkurmay başkanının görevinden ayrılması süresini her yıl yeniden karar almak şartıyla üç yıl uzatabilmektedir. İşte, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Cemal Tural böyle kritik bir dönemindedir. Yani 22 Mart'tan sonra genelkurmay başkanlığı görevine devam edebilmesi için, Demirel Hükümeti'nin görev süresini bir yıl için uzatması gerekmektedir. 22 Mart'ta 65 yaşını dolduracak olan Orgeneral Tural'ın görev süresi uzatılmayacak olursa ya askeri şûra üyeliği gibi pasif bir göreve nakledilmesi yada emekliye ayrılması gerekecektir.

Görünüşe göre, bu, tamamen hükümetin yetkileri sınırı içinde kalan bir şeydir ve hiç de mesele arzeden bir yönü yoktur. Hükümet herhangi bir genel müdürünü yada valisini nasıl mevzuata uygun olarak değiştirebiliyor, emekliye sevkedebiliyorsa, aslında bir devlet memuru olan genelkurmay başkanının da hükümetin kararıyla pasif bir göreve alınmasından yada emekliye sevkedilmesinden daha tabii bir şey olmamak lazımdır.

Ama kazın ayağının hiç de öyle olmadığı, gerek başbakanın kendi beyanı, gerekse kulağı delik gazetecilerin ardarda yazdıkları yazılarla ortaya çıkmaktadır.

Bir kere bizzat Başbakan bunun **«nazik bir konu»** olduğunu söylemiştir. Durumun nezaketi çeşitli gazeteler tarafından türlü türlü yorumlara tabi tutulmuş, meselâ Milliyet Gazetesi'nde Abdi İpekçi açık açık şunları yazmıştır:

«Bunun taşıdığı anlam açıktır: Tural, Genelkurmay Başkanlığında zorla kalmak isteyecek ve bu amaçla bir takım hareketlere girişecektir. Biz bu tür teşebbüslerin artık kesinlikle geride kaldığına inanıyor ve dolayısıyla sayın Tural'ı bu tür söylentilerden tenzih etmek ihtiyacını duyuyoruz.»

Abdi İpekçi, **«geride kaldığına inanmak ihtiyacı duyduğu»** teşebbüslerle şüphesiz 6 Haziran 1961'de Hava Kuvvetleri Komutanı Tansel'in görevinden uzaklaştırılması ve 22 Şubat 1962'de Harp Okulu Komutanı Albay Talat Aydemir ve arkadaşlarının başka görevlere tayin edilmeleri karşısında ordu içinden gelen silahlı mukavemet hareketlerini kasdetmektedir.

MEMDUH TAĞMAÇ VE TURAL
— Halef - selef mi olacaklar? —

Bu hareketlerden birincisi başarıya ulaşmış, Milli Birlik Komitesi'nin tasfiye kararına rağmen Tansel hava kuvvetleri komutanlığı görevinde kalmıştı. 22 Şubat 1962 hareketi ise başarısızlıkla sonuçlanmış, Talat Aydemir ve arkadaşları yurtta kardeş kavgasına meydan vermemek için direnişten vazgeçmiş ve bunun üzerine ordudan uzaklaştırılmışlardı.

Aradan 7 yıl geçtikten sonra, 22 Mart 1969 için böyle bir ihtimal söz konusu olabilir mi?

Şurası unutulmamalıdır ki, 6 Haziran 1961'de Türk Silahlı Kuvvetleri içinde Tansel'in yerinde kalması için Milli Birlik Komitesi'ne kafa tutabilecek güçte ve desteğini ordunun tabanından alan bir Silahlı kuvvetler Birliği mevcuttu. O sıralarda ordunun fiili kontrolü ne MBK'da, ne Genelkurmay Başkanı'nda idi, doğrudan doğruya albaylar cuntasının elindeydi. 22 Şubat 1962'de de durum hemen hemen aynıdır.

Bugün emekliye sevkedilmesi yada pasif bir göreve nakledilmesi söz konusu olan, bizzat Genelkurmay Başkanı'dır. Genel kurmay Başkanı ordunun en yüksek komutanıdır ve şüphesiz ulusal güvenliğin yada yurt savunmasının söz konusu olduğu durumlarda ordu bütün unsurlarıyla genelkurmay başkanının emir ve komutası altında hareket edecektir. Ama görev süresi dolmuş bir genelkurmay başkanının, bu görevden ayrılma kararına karşı direnmesi halinde aynı şekilde destek görmesi mümkün müdür?

Görünen odur ki, bugün Türk Silahlı Kuvvetleri içinde, ihtilal sonrası döneminde olduğu gibi albaylara, yarbaylara, hatta binbaşılara kadar uzanan gruplaşmalar söz konusu değildir. Gerçi ordunun özellikle alt kademelerinde daha devrimci ve anti - emperyalist mücadeleye daha bilinçli bağlanmış bir kuşak mevcuttur, ama bu bir kişisel gruplaşma değil, bir görüş ve inanç farklılığının yarattığı gruplaşmadır. Üst kademelerdeki yüksek komutanlar arasındaki dengeleşmede ordu tabanının ağırlığı söz konusu değildir. Üst kademedeki denge belli isimlerin kendi ağırlıklarıyla ve ordu dışı çevrelerden aldıkları desteklerle kurulmuştur.

Özellikle son 30 Ağustos tayinlerinden sonra teşekkül eden dengenin bir yanında Genelkurmay Başkanı Cemal Tural, öteki yanında ise kuvvetini Cumhurbaşkanı Sunay'dan alan Ka-

Altı Kaval Üstü Şişhane!

19 Ocak 1969 tarihli Akşam Gazetesi'nin Görünüş sütununda İlhami Soysal, İnönü'nün NATO ile ilgili konuşmasını eleştirirken CHP'nin yeni kurulan Danışma Kurulu üyelerini aynen şu kelimelerle niteliyordu: «Altı kaval üstü şişhane!»

Kimlerse bu «altı kaval üstü şişhane» danışma kurulu üyeleri?

Yine aynı gazetenin birinci sayfasında şu liste yer alıyordu: **Profesör** Mustafa Akdağ, **Gazeteci** Doğan Avcıoğlu, **Sendikacı** Abdullah Baştürk, **Doçent Dr.** Deniz Baykal, **Yüksek Mimar** Vedat Dalokay, **eski milletvekili** Cevat Dursunoğlu, **Profesör Dr.** Tayyip Gökbilgin, **Doç. Dr.** Saim Kendir, **Doç. Dr.** Müllayim Ziya Gökalp, **hukukçu** Nizamettin Neftçi, **Emekli Amiral** Sezai Orkut, **eski milletvekili** Rüştü Özal, **Dr.** Çetin Tokcan, **emekli general** Sıtkı Ulay, **Doç. Dr.** Haluk Ülman.

Soysal'ın CHP danışmanlarına «altı kaval üstü şişhane» niteliğini yakıştırması şaşırtıcı bir şey değildi ama, uzun süre bir haftalık dergide işbirliği yaptığı Doğan Avcıoğlu'nu da aynı nitelemeye tabi tutması, geçtiğimiz hafta sol çevrelerde türlü söylentilere yol açtı.

Son günlerde yayınladığı «Türkiye'nin Düzeni» **adlı hacimli bir inceleme kitabıyla sık sık kendisinden söz ettiren Doğan Avcıoğlu'nun, kitabında sık sık anti - emperyalist mücadeleden söz ederken, anti - emperyalist mücadeleye karşı çıkan bir partinin danışmanlar kurulunda yer alması gerçekten ilgi çekiciydi. Gerçi Avcıoğlu YÖN'ü kapatırken son yazısında Ortanın Soluna geniş yatırımlar yapmıştı, ama o günden bugüne köprülerin altından çok sular aktığı, CHP'nin o ilk sola açılış heyecanından kurtulup yine ortanın göbeğine demir attığı gündelik gazete okurlarının dahi farkında oldukları bir gerçekti.**

Nitekim haberin doğruluğuna bir türlü inanamayan dostları derhal Doğan Avcıoğlu'nu sıkıştırmağa başladılar. Avcıoğlu'nun kendisini sıkıştıran dostlarına verdiği cevaplar da bir ayrı muamma idi:

— Ben çekildim Dragos'a kitabımı yazdım, diyordu. Bir de baktım, beni de Yüksek Danışma Kurulu üyeliğine seçmişler. Tüzük gereğince iki ay toplantılara devam etmezsem, üyeliğim düşermiş. Devam etmeyip düşüreceğim!

Avcıoğlu'nun, haberi olmadan danışma kuruluna seçilmesi mümkün müydü? Herhalde ismi etrafında bu kadar tartışma yapılan bir kimsenin, kendisine haber verilmeden danışma kuruluna seçilmesi düşünülemezdi. Hele hele, bizzat İnönü tarafından aday gösterilmesi akla dahi getirilemezdi.

Evet, CHP Meclisi'nde Yüksek Danışma Kurulu üyeliğine Avcıoğlu'nu aday gösteren, tahminlerin aksine, Ecevit değil, İnönü başta olmak üzere, Nihat Evrim, Kemal Demir gibi sağ açıklardı. Ecevit, Avcıoğlu'nun adaylığına açıkça muhalefet etmişti. Oylamada da Ecevit takımı Avcıoğlu'nun üyeliğine karşı oy kullanmışlardı. Ancak İnönü'nün adayı olduğu için toplantıda bulunan 31 parti meclisi üyesinden 24'nün oyu ile Avcıoğlu Yüksek Danışma Kurulu'na seçilmişti.

İnönü'nün Avcıoğlu'na karşı birdenbire böyle muhabbet beslemesinin nedeni neydi? Damat Metin Toker'in bir yıl önce Milliyet'te yazdığı yazıları hatırlayanlar için bu da bir sürpriz teşkil etmiyordu. Toker, yazılarında sık sık Doğan Avcıoğlu gibi beyinlerin CHP'de söz sahibi olması gereğinden söz etmiyor muydu? Toker uzun süreden beri Paşa'yı hazırlamış ve bu değerli beyine partide layık olduğu yeri verdirmişti.

Her ne kadar Avcıoğlu kendisinin haberi olmadan aday gösterildiğini ve toplantılara devam etmeyerek üyeliğini düşüreceğini söylemekte ise de, Yüksek Danışma Kurulu'nun ilk toplantısına paşa paşa gitmiş ve üyeliği benimsediğini parti kodamanlarına göstermişti. Danışmanlığa seçilmesine muhalefet etmesine rağmen toplantıda Genel Sekreter Bülent Ecevit, Avcıoğlu'nu iltifatlarla karşılamış son kitabını kendisine gönderdiği için teşekkürlerini bildirmişti.

Anlaşılan, Avcıoğlu'nu

CEVDET SUNAY
— Tural'a karşı —

ra Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Memduh Tağmaç yer almaktadır.

Tural genelkurmay başkanı olduktan sonra düşüncelerini ve eylemlerini sadece ordu çerçevesi içinde sınırlamamış, günlük politika ile de ilgilenmiş ve şiddetli bir sol düşmanı olarak, zaman zaman yayınladığı genelgelerde komünizme karşı cihad açarak kendisini Atatürk'e benzeyen bir «muktedir lider» ilan etmiştir. Bu tutumu ile Genelkurmay Başkanı Amerika'dan ve Demirel iktidarından da büyük destek görerek durumunu güçlendirmiştir. Tural, şahsında vehmettiği üstün kudretle kendisini genelkurmay başkanlığının vazgeçilmez adamı olarak görmektedir. Kendisini böyle üstün kudrete sahip gören bir kişinin genelkurmay başkanlığını ileride Çankaya'ya yerleşmek için bir sıçrama tahtası olarak düşünmemesi de imkânsızdır.

Ancak, Tural'ın selefi eski genelkurmay başkanı ve şimdiki cumhurbaşkanı Cevdet Sunay da, Çankaya'ya girdikten sonra orduda kendisine destek olacak kuvvetli bir grup teşkil etmeyi zorunlu görmüş ve bu emelini cumhurbaşkanlığı genel sekreterliğine getirdiği emekli albay Cihat Alpan aracılığıyla gerçekleştirmeğe çalışmıştır. ANT'ın eski sayılarında da açıklandığı gibi kuvvet komutanlıklarına yapılan tayinlerde Cihat Alpan'ın büyük rolü olmuştur. Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na Cevdet Sunay'ın sadık astı Orgeneral Memduh Tağmaç getirilmiştir.

Tural'ın genelkurmay başkanlığından ayrılması halinde yerine normal olarak Sunay'ın adamı sayılan Tağmaç gelecektir. Tural'ın görev süresi bir yıl daha uzatıldığı takdirde ise, bir kaç ay sonra yaş haddini dolduracak olan Tağmaç'ın genelkurmay başkanlığı makamına oturamadan emekliye sevkedilmesi gerekecektir. Bu bakımdan Çankaya, kendi adamı olan Tağmaç'ın emekliye sevkedilmesini önlemek için Tural'ın görev süresinin uzatılmamasında ısrar etmektedir.

Bu kritik dönemde Tural'ın ordu içindeki en büyük desteği ise, Milli Savunma Bakanlığı Müsteşarı Orgeneral Faruk Gürler'dir. Gürler'in Tural'ı desteklemesinin nedeni, genelkurmay başkanlığı yolunun kendisi için tıkanmasını önlemektir. Zira Tural bu yıl emekliye sevkedilmediği takdirde Tağmaç bir kaç ay sonra emekliye çıkartılacak, o takdirde Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nın en kuvvetli adayı ve ilerisi için genelkurmay başkanlığında Tural'ın başlıca alternatifi Faruk Gürler olacaktır.

Ordu üst kademelerindeki bu çekişmeden dolayı durumu en nazik olan kişi ise şüphesiz Demirel'dir. Bir yandan kendisini «vazgeçilmez muktedir» gören Tural'ın nelere mal olabileceği şimdiden kestirilemeyecek direnişi, öte yandan Çankaya'nın baskısı... Bu iki alternatif arasında bocaladığı içindir ki, Demirel durumu gayetle nazik görmektedir.

Bir çok konuda olduğu gibi, bu kritik konuda da Demirel'in Amerikalılardan işaret beklemesi düşünülebilir. Ancak, bilinen kadarıyla Amerika için, her iki alternatif arasında bir tercih yapmak söz konusu değildir. Zira Amerika için gerek Tural, gerekse Çankaya'nın desteğine sahip bulunan Tağmaç «Persona Grata»dır. Sosyalist ve anti - emperyalist eylemlerin amansız düşmanı olduğunu şimdiye kadar çeşitli beyanlarıyla ispatlamış bulunan Tural, Amerika'ya ve NATO merkezine arka arkaya yaptığı ziyaretlerde de NATO'ya bağlılığın şampiyonluğunu yapmıştır. Brüksel'de yapılan son NATO toplantısı sırasında da Tural Amerika'nın askeri hegemonyasına bağlılığını bir kere daha teyid etmiştir.

Buna karşılık Tağmaç'ı öne süren Çankaya da, sosyalist ve anti - emperyalist eylemlere husumette ve NATO'ya bağlılıkta Tural'dan geri kalmadığını, Sunay'ın zaman zaman radyolarda yayınlanan mesajlarıyla ortaya koymuştur.

Bu bakımdan, CIA ajanı büyükelçisini Birinci Ordu Karargahına kadar sokarak Türk subaylarına ders verdirmek cesaretini kendinde bulabilen bir Amerika için, Türk silahlı kuvvetlerinin başında ister Tural'ın, ister Tağmaç'ın bulunması bir şeyi değiştirmeyecektir.

Şu halde iki alternatif arasında tercih yapmak sorumluluğu doğrudan doğruya Demirel'in omuzlarına yüklenmektedir. Tural'ı yerinde bıraktığı takdirde, Çankayayı doğrudan doğruya karşısına almış ve özellikle seçim döneminde icraatını köstekleyebilecek bir engel yaratmış olacaktır.

Tural'ı feda etmek, hem Çankaya ile ilişkileri bozmamak, hem de kafası kızdığı zaman ne yapabileceği belli olmayan bir rakipten kurtulmak için Demirelin işine gelmektedir. Zira Demirel de pekâlâ bilmektedir ki, bu çıkar ve bağımlılık düzenini demokrasi görüntüsü altında sürdürmekte başarısız kaldığı takdirde, Amerika Türkiye'de bir takım «muktedir»leri ön plana itecektir. Bu ihtimali göz önüne alınca, Demirel, ister istemez, daha pasif ve daha uysal görünüşlü olan Tağmaç'a eğilim göstermektedir.

Bu bakımdan, Tural'ın, 22 Mart'ta önemli bir elçiliğe tayin edilerek uzun bir seyahata çıkarılması hiç de uzak bir ihtimal değildir. Tabii «muktedir», Amerika'nın da yeşil ışığını beklemeden, kendinde vehmettiği kudretlere güvenerek bir kuvvet gösterisi yapmağa kalkışmazsa....

Ecevit kliğinin aday göstermemesinin, hattâ karşı çıkmasının nedeni, partiyi solcuların işgal ettiği izlenimini yaratmamak, teşkilatın yıldırımlarını Ecevit'in üzerine çekmemek düşüncesiydi.

Peki, CHP'nin Yüksek Danışma Kurulu'na seçilen Doğan Avcıoğlu CHP'ye ne zaman girmişti? Yakınları, Doğan Avcıoğlu'nun CHP'li olduğu iddiasını şiddetle reddediyorlardı. Ancak, Avcıoğlu'nun 1960'tan önce CHP'de araştırmacı olarak çalıştığı, Kurucu Meclis'e «Paşa Kontenjanı»ndan seçildiği de kimsenin meçhulü değildi. Kaldı ki, tam seçim döneminde, parti adına hayati kararlar alınabileceği bir dönemde, en yüksek danışma kuruluna, CHP'liliği benimsememiş bir kişinin, hem de Paşa'nın açık desteğiyle seçilmesi düşünülemezdi. Nitekim, CHP Genel Merkezi'nde kendisine Avcıoğlu'nun ne zaman partiye girdiğini soran ziyaretçilere Hayrettin Uysal gülerek aynen şöyle diyordu:

— CHP'den ayrılmamıştı ki, girsin!

DEVRİMCİ GENÇLİĞE KARŞI YENİ TERTİPLER

Komer'in arabasını yaktıkları iddiasıyla aranan ODTÜ öğrencisi gençler...

Ankara'da devrimci öğrencilere karşı girişilen «av» devam ederken, iktidardan destek gören faşist CKMP komandoları da gemi adamakıllı azıya alarak baskın üzerine baskın tazelemektedirler.

Ne var ki, iktidarın ve Amerika'lıların ortaklaşa hazırladıkları bütün gerekçelere rağmen, Komer'in arabasının yakılması olayının bir kışkırtma sonucu olduğu kanısı kamuoyundan silinememiştir. Çünkü, ne Amerika'nın temsilcileri, ne iktidar, ne de Kurdaş, «Amerikan Büyükelçisi'nin Türkiye'ye gelirken hava alanında protesto ile karşılanışını, yüzüne tükürülüşünü unutmuş görünüp işbirlikçi Kurdaş'ın konuğu olarak Ortadoğu Teknik Üniversitesi'ne gelişinin nedenini izah eder misiniz?» **sorusuna tatmin edici bir cevap verememişlerdir.**

Üstelik, Komer'in önceki hafta sonunda İstanbul'da küstahlığı son haddine vardırarak Birinci Ordu Karargâhı'nı ziyaret etmesi, her şeyin önceden tertiplendiği kanısını bir kat daha kuvvetlendirmiştir. Komer, Birinci Ordu Karargâhı'nda ordu komutanı Haydar Sükan ile kurmay heyetine ve şube başkanlarına bir de konferans çekmiştir. Bir saatlik konuşmasında Vietnam durumu üzerine Türk komutanlarına izahat veren Komer, orada kendisinin gerçekleştirdiği sosyal hizmetleri övünerek anlatmış, daha sonra Türkiye'nin jeo - politik durumu üzerinde durarak, «Eğer Türkiye kaybedilirse, Sovyetler Birliği, Hint Okyanusu'na kadar inecektir. Buna fırsat verilmemelidir» **demiştir. Türk ordusuna bir nevi talimat vermeğe kalkışan Komer'in davranışı, genç subaylar arasında büyük tepkiyle karşılanmış, ancak Birinci Ordu Komutanı Haydar Sükan, Komer'in oyununa gelerek kendisine Birinci Ordu'nun bir siltini armağan etmiştir. Komer'in burada oynamak istediği oyun, Türk halkoyuna karşı, gençliğin tepkisine rağmen ordunun Amerika ile beraber olduğu izlenimini yaratmaktır.**

Devrimci ve anti - emperyalist Türk gençliği kamuoyu önünde güç duruma düşürmek için girişilen tertiplerden biri de, Ankara'daki TUSLOG Karargâhı'nın yan duvarına bir patlayıcı madde atılması olmuştur. Patlama pek maddi zarara yol açmamış, fakat olayları derinlemesine bilmeyenler ilk anda bombayı sosyalistlerin koyduğunu sanmışlardır. Ancak soruşturma sırasında ve sonunda yapılan açıklamalar arasındaki derin çelişme, tertibi açığa vurmuştur. Olay gecesi bir açıklama yapan Birinci Şube Müdürü, patlamaya boru içine yerleştirilmiş dinamitin yolaçtığını söylemiş, ertesi gün ise patlamaya nitro - gliserinin sebep olduğu ileri sürülmüştür. «Nitro - gliserin ancak ODTÜ kimya laboratuvarlarında yapılabilir» **mantığıyla hareket edenler, ilk iş olarak FKF üyesi olup da Kimya Fakültesi'ne devam eden öğrencileri tesbite başlamışlardır.**

Ancak bu gayretler hiçbir sonuç vermemiş ve suçlu (!) bulunamamıştır. Her karanlık iş gibi bunun üzerine de kalın bir örtü çekilmiştir.

Öte yandan, Komer'in otomobilinin yakılması dolayısıyla ODTÜ'nün Amerikancı profesörü Kemal Kurdaş'ın öğrenciler hakkında açtırdığı disiplin kovuşturması sona ermiştir. Rektörün görevlendirdiği öğretim üyeleri, olaya adı karışan birçok öğrenciye bir ay yada daha fazla «üniversiteden uzaklaştırma» **cezası vermiştir. Komer'in arabasını yaktıkları gerekçesiyle haklarında** «gıyabi tevkif kararı» **verilen öğrenciler ise polis tarafından bir türlü ele geçirilememiştir.**

18 günden beri aranmakta olan beşi öğrenci yedi kişi, cuma günü Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nin açılışı dolayısıyla yapılan büyük bir şenlikten sonra kendiliklerinden savcılığa teslim olmuşlar ve tutuklanmışlardır. Arkadaşları da tutuklanan öğrencileri «Şerefli dâvanın kahramanları» **diye tanıtmışlardır. Öğrenciler, ayrıca, Komer'in arabasının yakıldığı yerde bir Amerikan bayrağı ile tahta bir kırat yakmışlardır.**

Cezaevine atılan gençlere içeride ağır baskılar ve işkenceler yapılmakta, insanlık haysiyetiyle bağdaşmayacak işkencelerde bulunulmaktadır. Nitekim cezaevindeki öğrencilerin bu işkenceleri açığa vuran bir mektubu geçen hafta günlük gazetelerde açıklanmıştır.

Devrimci gençlere bu baskılar ve tertipler devam ederken CKMP'nin SS özentisi komandoları Ankara Yüksek Öğretmen Okulu'nu ikinci defa basmışlardır. Hava karardıktan sonra okula sızan komandolar, «solcu» **olarak tanıdıkları öğrencilere demir çubuklar ve yangın söndürme baltalarıyla saldırmışlardır. Olay üzerine okula çağırılan toplum polisi, açıkça komandoları koruyarak kavga son erinceye kadar herhangi bir müdahalede bulunmamıştır. Komandolar ertesi gün de baskınlarına devam etmişlerdir. Olaylar sırasında silah da çeken komandolar, sözümona yakalanan bazı arkadaşlarını da zor kullanarak polisin elinden almışlardır. Komandolar bir gün sonra da Yüksek Öğretmen Okulu öğrenci yurtlarını işgal etmişlerdir.**

ODTÜ'de Komer'in arabası yakıldığı için masum öğrencileri avlamağa çıkan ve avladığı öğrencileri de hapishanelerde öldüresiye işkenceler yaptıran iktidar, komandoların kanunsuz baskınları karşısında ciddi hiçbir tedbir almamaktadır.

Komer'lere, Demirel'lere, Kurdaş'lara rağmen devrimci cephe susmayacaktır.

Öğretmenler Derneği kongresinde çirkin oyunlar

İbrahim OSMANOĞLU

İstanbul Öğretmenler Derneği Kongresi'ne katılan öğretmenle. ve toplantıyı amacından saptırar kongre başkanı Kemal Üstün

İki yılda bir yapılan «İstanbul Öğretmenler Derneği» seçimi, normal süresinden iki buçuk ay sonra, 11 Ocak 1969 günü «Galatasaray Lisesi Konferans salonu»nda yapıldı.

Seçimlere ayrı listeler halinde üç grup katıldılar. Bu gruplar: TÖS, EYLEMCİ GRUP (DERNEKÇİLER) ve İLK - SEN'di. Grupların amacına kısaca dokunursak öğretmenler arasındaki bu ayrılığın nedeni ortaya çıkar kanısındayım.

TÖS'ün amacı: TÖS, bugün Türkiye'de en güçlü öğretmen sendikasıdır. 60 bini aşkın üye sayısı, devrimci eylemi, bozuk düzenin ve buna bağlı olan bozuk eğitim sisteminin halka dönük biçimde değişmesini amaçlaması, «anti emperyalist ve anti kapitalist» savaş çizgisinde «Demokratik baskı aracı» olması güçlülüğünü kamuoyu önünde kanıtlamaktadır.

TÖS, dernekçiliğin tarihi gelişim içinde görevini tamamladığını, öğretmene artık bir yarar sağlıyamıyacağını, dernekçiliğin yerini çağımızda devrimci sendikaların aldığını bildiğinden, bundan ötürü dernekçiliğin sendikacılığa dönüşmesi gerektiğine inandığından seçimlere girdi. Kısaca TÖS, öğretmeni bir çatı altında toplamak, daha güçlü kılmak istemekteydi.

Dernekçilerin amacı: Bu dernekçiler dediğim kadro iki yıl önce TÖS'ün gücü ile işbaşına gelen kişilerdir. Bu kişiler aynızamanda TÖS üyesidirler ve yerine göre TÖS'çü geçinirler. İki yıl önce TÖS'e verdikleri söz, dernek yönetiminde bulundukları sürece TÖS'ten yana olacakları idi. Oysa bu sözlerinin eri olmadıklarını ortaya koydular. Kendi örgütleri olan TÖS'e başkaldırdılar, zaman zaman devrimci eylemini engellemeğe bile kalktılar. Bunlar sayıları 10'u geçmeyen kişilerdir, bunların peşinden giden öğretmen arkadaşlar meseleyi derinliğine bilmedikleri için suçlu değildirler. Kısaca söylemek gerekirse, TÖS'e başkaldırarak dernek seçimlerine ayrı liste ile katılan dernekçilerin amacı, kişisel çıkarların ve dernekçilik oyununu sürdürerek sendikal eylemi engellemenin dışında düşünülemez.

İlk - Sen'in amacı: İlk-Sen'in amacı açık seçik belli değildir. TÖS içinde iki ayrı listenin çıkmasını fırsat bilerek dernek seçimlerini almak istemekteydi. Bu bir yerde İlk - Sen'in hakkıdır, suçlamak yersiz olur.

Üç grup, kongre divan başkanlığı için üç ayrı aday gösterdi. TÖS'ün adayı emekli öğretmen Av. İbrahim Türk, Dernekçilerin adayı Kemal Üstün ve İlk - Sen'in adayı da Hüseyin Dolun'du. Dernekçilerin adayı Kemal Üstün 12 oy farkla divan başkanlığına seçildi. (Aslında, İbrahim Türk kongre divan başkanlığını kazanmıştı, şöyle ki, balkondaki seçmenlerin parmakları 60'ın üstünde olduğu halde 43, salonun sol kesimindeki seçmenlerin parmakları da 121 iken 105 kabul edildi. Kemal Üstün de kongreyi dürüst yönetir düşüncesiyle TÖS'çüler buna itiraz etmediler.)

KONGRE DİVAN BAŞKANLIĞI

Mikrofona gelerek tarafsız başkanlık yapacağı üstüne yemin eden Kemal Üstün, maalesef kongre bitimine kadar dernekçiler lehine açık seçik olarak taraflı davrandı. Önergeleri hasıraltı etti. Genel kurulun üç dakika ile söz hakkı tanıdığı TÖS grubundan kişileri konuşturmadı. Hukuk açısından sık sık suçlu durumlara düştü. Hakkında ademi itimat kararı alındığı halde kongreyi ve hileli bir seçimi yürüttü. Öğretmenlerin haklı tepkileri karşısında, sıkılmış limon kabuğunu andıran yüzü gerçek kişiliğini yansıtıyordu.

FAALİYET RAPORU

Dernekçilerin iki yılda yaptıklarını içeren çalışma raporu, gerçekte tam bir utanç belgesiydi. Demogoji edebiyatıyla şişirilmiş raporda yapılanlar nelerdi, bakın:

1 — Paso basmak ve satmak,
2 — Milli piyango tertibetmek,
3 — Yeni lavabo yapmak ve lavaboya sabun koymak,
4 — Heybeliada'da kamp açmak...

Bunlardan ayrı raporda iki yan daha vardı: Öğretmenler kooperatifi ve TÖS'e çatmak.

Bir öğretmen örgütünün yönetimini iki yıl elinde tutacaksın, sonra «Eylemci grup» adını kendine yakıştırarak huzura çıkacaksın... Ülkenin çözüm bekleyen sorunlarına sırt çevireceksin, öğretmen kıyımına seyirci kalacaksın, ayrıca Vali ve Milli Eğitim Müdürü'ne «İstanbul'da öğretmen kıyımı yoktur» diye teşekkür edeceksin, TÖS'ün çalışmalarını engelleyeceksin, öğretmenin (sağlık, eğitim, seminer, okuma salonu v.b.) yapılması olanak dahilinde olan ihtiyaçlarını bir kalem geçeceksin. Sonra da, paso bastırma, piyango tertibetme, üç - beş öğretmeni her yıl Heybeli'deki Bizans'vari köşke gönderip kamp ağalığı sürdürme gibi ilkel toplumlarda bile yapılan basit işlerle öğretmeni kandırmaya çalışacaksın. Bunun adına düpedüz «İhanet» derler.

Bir de kooperatif meselesi vardır. Öğretmenler Derneği binasını 150 bin liraya kanunsuz olarak ipotek edip parasını yatırdıkları bu kooperatifin hikayesi uzundur. Öğretmene ekonomik yönden bir şey getirmeyen, piyasanın 185 liralık pardesüsünü 220 liraya satan kuruluşa kooperatif denmez. Kooperatifçilik Anayasamızda vardır ve TÖS böylesi kooperatifçilikten yanadır.

SEÇİMLER VE SONUÇ

Seçimi 29 oy farkla Dernekçiler kazandı. Ancak dürüst bir seçim yapıldığı kanısında değiliz. Seçime gölge düşürülmüştür, hile yapılmıştır. Bu konuda, daha sandıklar açılmadan başkanlık divanına üç önerge verilmiş, genel kurulca oylanarak zapta da geçirilmiştir. Seçimlerin dürüst yapılmadığını belgeleyecek nitelikte olan noktalardan bir kaçını buraya aktaralım:

a — Kongre divan başkanlığı seçiminde üç grubun aldığı oy toplamı 888, sandıktan çıkan oy sayısı 1108'dir. Aradaki 220 farkın nereden geldiğini açıklamak dernekçilerin namus borcudur.

b — Oy sandıkları kartondandı. Oyların atılacağı delik bir zarfın sığacağı genişlikte değil, dört elin birden sığacağı genişlikte idi. Sandıklar gelişi güzel olarak koca koridorların her bir köşesine atılmıştı.

c — Oylar yalnız kartlar gösterilmek suretiyle atılacak denmişti. Sandık başlarındaki kişilerin ifadesine göre makbuzlarla ve kimlik kartlariyle de oy kullanılmıştır. Ayrıca sandık çevrelerinde yırtılmış makbuz parçaları dikkat'i çekiyordu.

d — Sandıklar açılırken zarflarla, kartlar sayılarak karşılaştırılmamıştır.

e — «Seçimler gizli yapılır» kaydına uyulmamıştır.

Seçim dürüstlüğü ile bağdaşmayan bu tutumun sorumluları dernekçiler ve kongre divan başkanlığıdır.

Bu durumda bana göre yapılması gereken iki şey vardır. Bir, dernek binasının ipotekten kurtarılmasını sağlamak, ikincisi de, müracaat ederek bu hileli seçimi iptal ettirmek. Yeniden yapılacak seçimde öğretmenin doğru düşüncesi elbette gerçekleşecektir.

■

Öğretmen Kıyımı devam ediyor

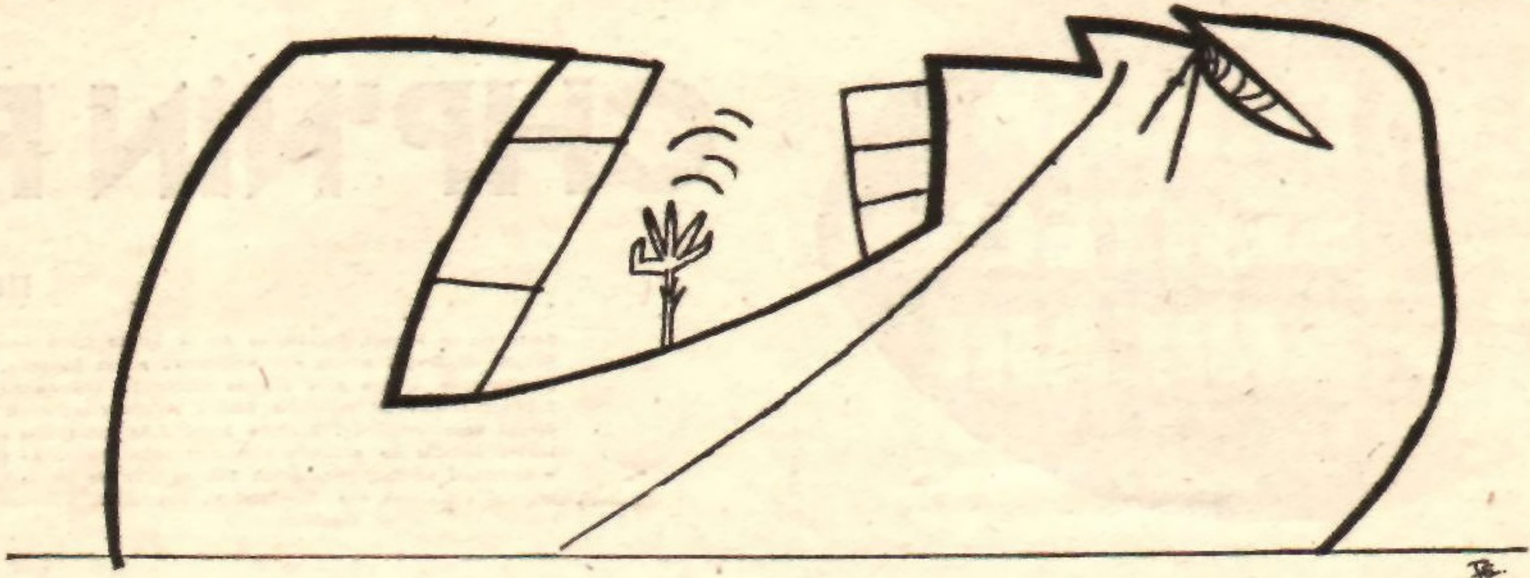
Öğretmen kıyımı, Türkiye'nin her yerinde olduğu gibi Zonguldak'ın Ulus ilçesinde de devam etmektedir. Daha önce Ulus ilçesi ilköğretim müdürü iken Nevşehir ilinin bir köyüne sürülen Nidai Kuru'nun kıyıma uğratılmasından sonra, Ulus ilçesindeki özellikle TÖS yöneticisi olan bazı öğretmenler hakkında tahkikat açılmıştır. Beş ayı aşkın bir süreden beri ilköğretim müfettişi Ali Efe tarafından yürütülen tahkikatta, öğretmenlere, Nidai Kuru ile Bartın TÖS Şubesi kongresine hangi amaçla gittikleri ve bu kongreye katılmak için kimden izin aldıkları sorulmaktadır. Bu soruşturmanın TÖS şubesini dağıtmak için bir oyun olduğu ve öğretmenler arasında huzursuzluk yaratmak için sürdürüldüğü, okulların kapalı olduğu bir zamanda komşu bir kazanın TÖS şube kongresine katılan öğretmenlerin kimseden izin almasının gerekli olmadığının yetkililer tarafından da bilindiği belirtilmektedir. Öte yandan Samsun'da devrimcilere yapılan baskılar sırasında dövülen öğretmen Yılmaz Elmas Vezirköprü'nün İncesu köyüne, sürülmüştür. Elmas hakkında, ayrıca Samsun savcılığınca, Kasım ayında Samsun'un Tekeköyü'ne bağlı Kerimbey mevkiinde, TİP Samsun İlinin düzenlediği açık hava toplantısı ve sessiz yürüyüşte, il ikinci başkanı avukat Mümin Doğru ile birlikte yaptığı konuşmada hükümetin manevi şahsiyetini tahkir ettiği ve memur olduğu halde siyasete karıştığı gerekçesi ile soruşturma açılmıştır.

Ayrıca, bakanlık emrine alınan köy öğretmenlerinden Basri Aydın da cumartesi günü İstanbul TÖS Şubesi'nde bir basın toplantısı yaparak uğradığı kıyımı anlatmıştır.

ÇİZMELİ KIŞ

Nasıl da birden, kılıç gibi bastırdı!.. Biz bula bula Kandilli'nin doruğunu bulduk oturacak! Sıvastopol'dan kopan rüzgâr ilkin Yûşa tepesine çarpıyor, sonra da bize.. Dün gece, yokuşu tırmanırken öyle bir üfürdü ki ardından, iki üç kere karın üstüne kapaklandım. Yerler cam gibi zaten, pırıl pırıl. Çocuklar düşerler, bir yerlerini kırarlar diye okula yollamıyoruz. Onlar da bir odanın içinde azdıkça azıyorlar. Kömür de bitti; para uydurdum a bir yerden, kamyon çıkmıyor ki yokuşu; odunla idare ediyoruz. Ekmek de gelmiyor yukarı bakkala. Sebzevatçı atıyla gün aşırı uğrardı, onun da ayağı kesildi, sütçü de ortalarda yok. Künkler sızıntı yapıyor zaar, çamur gibi geliyor su, içilmiyor, tülbentten süzüyoruz. Elektirik zırt - pırt kesiliyor, bu tipiye tel mi dayanır! Daha da kötüsü, bizim ev tam elektirik kulesinin dibinde, Anadolu yönünden gelen hatları toparlayıp karşı kıyıya aktaran pilonun orda... Telleri üstümüzden geçiyor. Buz kesiyor geceleri, gün ağarıp hava biraz ılındı mı, bilek kalınlığında buzlar, yüz metre yükseklikten üstümüze yağıyor, damda sağlam kiremit kalmadı. Ödüm kopuyor, körtaşı bu belli olmaz, birimizden birinin kafasına rastlıyacak diye; o zaman işte tam hapı yuttuk. Karşıki komşunun kızı zatürre olmuş, hastâneye kaldırdılar fıkarayı. Hanif'ânım bahçeden odun taşırken düşmüş, ayağı davul gibi önünde, yatıyor, zaten hastalıklı kadın. Geceleri mezarcı köpekler fırdönüyor evin etrafında, iki tavuğumuz kalmıştı, dün gece de onları parçalamışlar. Çakallar altı aylık bebeler gibi uluyor, allah, uluyor. Bu kış filân değil, bir çeşit Faşizm alimallah!... Eli kulağında, korkarım, yakındır, bozkurtlar inecek üstümüze-...

Can YÜCEL

TÜRKİYE'YE KURULAN TUZAK...

Hüseyin BAS

Türkiye bugün ne yandan bakılırsa bakılsın, büyük bir hızla aşılması önemli sarsıntılara yol açacak dar boğazlara doğru sürüklenmektedir.

Demirel'in her şeyi dehşet verici bir biçimde basite indirgeyen, yüzeyde gören çarıklı erkânı harp iyimserliği bir tarafa bırakılırsa, Türkiye'nin temel sorunlarına ciddi olarak eğilenler, genel durumun, giderek iç ve dış ekonomik ve politik konjonktürün önü alınmaz bir biçimde dibe kaydığını teslim etmektedirler.

1960 ertesi, önce İnönü yönetiminin, daha sonra da AP'nin, batılı müttefiklerimizin izinde ve herhalde Amerikalı büyük dostumuzun icazeti ölçüsünde kör topal uygulamağa çalıştığı doğuya, Kıbrıs hezimetinin uyarıcı şokuyla da üçüncü dünyaya açılması politikası, bugün icazetin geri alınması nedeniyle yerinde saymakta, tersyüz geriye dönmeğe hazırlanmaktadır.

Ortadoğu'daki son gelişmelerle Amerikan emperyalizmi aleyhine bozulan dengenin ortaya çıkardığı yeni konjonktürün doğrultusunda alınan tedbirler dizisinde, Türkiye'nin de yeni sorumluluklar yüklenmeğe hazırlanması, DP devrinin uyanan Arap dünyasına karşı Amerikan emperyalizmi safında yer alan sorumsuz, kişilikten yoksun ve hele ulusal çıkarlarımızla hiçbir şekilde bağdaşmayan dış politikasına dönüşün belirtisi olarak görünmektedir.

Amerika'ya bağlanmış geri zekâlı ve ilkel bir komprador burjuvazinin Atatürk'ün gerçekçi ve kişiliği olan dış politikası çizgisine gelebileceği hayaline kapılmış olanlar, bu gafletlerinin diyetini, kuşku yok, en pahalı biçimde ödeyeceklerdir. Bugün bile bunca acı deneyden sonra Türkiye'nin gerçek kurtuluşunu Demirel'in maslahatçı iyimserliğinde yada İnönü'nün alabildiğine eyyamcı, kaypak politikasında görenlerin sayıları ürkütücüdür. Ama bunlar da önümüzdeki güç dönemde, eğer tepeden tırnağa sınıfsal çıkar ortağı, yada partilere bağlılığı spor kulüplerine bağlılıkla eş değerde tutan şizofren takımından değillerse, eşekten düşmüşe dönecekler, Demirel'in de, İsmet Paşa'nın da son irdelemede geri zekâlı, ilkel komprador burjuvazi — derebeylik kalıntısı toprak ağaları yürüngesinde birer hizmet yarışçısından öte bir şey olmadıklarını anlayacaklardır.

Vietnam kasabının arabasını ateşe veren gençlere, sanki Honcho'nun marifetleri pek kanuni imiş gibi, kanun yolunu gösteren, Demirel'le birlikte NATO'ya aşk ilan eden İsmet Paşa'nın ortanın solundan, eski ve köklü eşraf partisinin örümcek kafalı kodamanlarının diş gıcırtıları bahasına medet uman kuşak, Türkiye tarihine şüphe yok ki «yitirilmiş kuşak» olarak geçecektir. Ama bu kuşak, tarihsel gelişimin zorunlu, kaçınılmaz, acımasız çelişkisinde direnecek, tıpkı büyük emekçi ve köylü yığınları gibi, her irkilişin, her yanılmanın, her kıpırdanışın dinamiğinde yapısal bir biçimde bağlı oldukları bütüne, gerçek ve tek kurtuluş yoluna, sosyalist düşünce ve eylem yoluna yönelecektir.

İleriki dönemlerde Türkiye'nin bugünkü durumuna eğilenler, bugünkü durumun 1960 öncesine kıyasla Türkiye için çok daha vahim olduğunu saptamakta birleşeceklerdir. Alınyazısını komprador burjuvazi — Amerikan sermayesi, dolayısıyla da Amerikan koruyuculuğuna bağlayan bir ülkenin dış politikada bağımsız bir politika izlemesi imkânı olmadığına göre, kaderini koruyucusunun ellerine terketmesi son derece doğal bir zorunluluktur. Öte yandan, koruyucunun bugünkü dünya politik konjonktüründe talan eyleminin gün geçtikçe güçleşmesi dolayısıyla işlerinin kötü gitmesi, alınyazısını ona bağlayan ülkelerin de işlerinin güçleşmesi demektir. Geri kalmış hiçbir ülkenin Amerikancı yoldan kalkınması mümkün olmadığına göre, bu andan itibaren bu tür yönetimler bir ikilem önündedir. Ya haminin yörüngesinden kurtarıp içte ve dışta bağımsız, sosyalizme yönelen bir politikanın yolunu tutacak yada hamiye daha da sıkı sarılarak alınyazısını haminin alınyazısına bağlayacaktır. İkilemin birinci şıkkı bir yapı meselesidir, bu yönde bir çözüm emekçi sınıfların tarihsel niteliğinde mevcuttur. Bunun dışındaki girişimler, vakit kazanma ve uyutma düzenleridir. Oysa, bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de burjuva özentisi komprador takımının vakit kazanma ve uyutma düzenleri, sosyalist örgütlerin vurucu gücü karşısında bugün artık geçerli olmaktan çıkmıştır. Bu yüzden geri zekâlı ilkel burjuvazi hamiye daha da sıkı sarılarak ekmeği öz kardeşleriyle paylaşıp o hiç tatmadığı gerçek insanın mutluluğunun yüksek düzeylerine ulaşmaktansa, haset, kör ve nekes bencilliğin uçurumuna yuvarlanmayı yeğlemektedir.

Şimdi 1969'da Türkiye ve dünya perspektifleri açısından bugünkü yönetimin hamiyle olan ilişkilerine bir göz atmakta yarar vardır.

Paris'teki Vietnam'la ilgili görüşmelerin uzayıp gitmesini masanın şekline bağlayanlar feci şekilde yanılmaktadırlar. Vietnam'ın yürekli savaşçıları karşısında perişan olan Amerikan emperyalizmi şimdi savaş alanında elde edemediklerinin peşindedir Paris'te... Vietnam sahnesinde savaş bitmeden Paris'te barışın perdesi açılmıştır gerçi, ama barışın bugün en az dünkü kadar arslanın ağzında olduğunu Vietnam'lılar bilmektedirler. Ve Vietkong'un yürekli savaşçıları, kuzeyli vefakâr kardeşleriyle birlikte savaş alanında olduğu gibi barış masasında da Amerikan emperyalizminin oyunlarına başarıyla karşı koyacaklar ve dünyanın en güçlü emperyalist gücünü orada da dize getireceklerdir.

Johnson yönetimin son savunma bakanı Clifford, giderayak, Nixon'a Amerika'nın uzakdoğudaki pozisyonlarını terketmemesini öğütlemiştir. Nixon ve yanındaki para babalarının bu konuda gideni aratmayacaklarından kimsenin kuşkusu yok. Ama yine herkes teslim etmektedir ki, talan işi uzakdoğuda tıpkı dünyanın öteki talan bölgelerinde olduğu gibi eskiye kıyasla daha güç, hele daha risklidir.

Ortadoğu'da durum güneydoğu Asya'dan daha parlak değildir. İsrail'in saldırgan politikası, yüzeydeki başarılarına rağmen, Akdeniz'de de dengeyi sosyalist ülkeler, özellikle Sovyetler Birliği lehine bozmaktan öte işe yaramamıştır. Kıbrıs'ta önümüze çıkan, İsrail saldırılarında saldırgana destek, Akdeniz bölgesi halklarının kurtuluş savaşlarına köstek olan, ulusal bağımsız hareketlerini önleyen, her gittiği yerde nefretle karşılanan Altıncı Filo bugün artık Akdeniz'de eski cakasıyla dolaşamamaktadır ve Washington bu kez NATO aracılığıyla Akdeniz bölgesinde NATO paravanasıyla askeri güç ve üslerini artırmak yolundadır. Türkiye, bu şok gücünde yer almaya davet edilmiştir. Şimdi Türkiye Ortadoğu'da Amerikan emperyalizmine karşı kurtuluş savaşı veren Arap uluslarını ezmekte kullanılacak vurucu NATO gücünde, Kıbrıs'ta yolunu kesen Altıncı Filo ile omuz omuza yer alacaktır. Bu alınyazısını tam olarak hamiye bağlama döneminin başlangıcıdır. Bu, NATO'ya daha sıkı sarılmak, topraklarımızı yabancı üslere daha fazla açmak, Kıbrıs'ı, petrol bölgeleri çıkarlarını korumakta vurucu platform olarak emperyalizme terketmek, ulusal ekonomimizi daha fazla yabancı sermayeye bağlamanın karanlık belirtisidir.

Olur mu bu?

NATO'da kahırsak olur. Vietnam kasabına agreman, şilt verir, bir avuç Vietnam savaşçısı önünde kaybettiği savaş üzerine kurmaylarımıza konferans verecek cüreti göstermesine izin verirsek olur. Burnunun ucunu görmekten aciz, ikinci bir Münih ihaneti içindeki bir komprador burjuvazi ile CIA'nın, takunyacı takımı ile turancılığı yanyana getirerek faşist komandoları sosyalist gelişmelere karşı silah olarak kullanma planları karşısında tedbir almazsak, olur. Sosyalistler saflarını sıklaştırmaz, halkımızın gözünü açacak, onlara gerçekleri anlatacak etkin araçları bulmazsa, olur. Bugünden direnmezsek, yarın direnecek gücü ve fırsatı bulacağımız şüphelidir. Türkiye'nin tüm emekçileri, zinde, ilerici güçleri, gençliği, dar boğazlara sürüklendiğimiz şu günlerde her zamankinden uyanık ve tetikte olmak zorundadır. Bu tarihsel bir yüküm, sorumluluktur.

SABİHA SERTEL'İN ANILARI

CHP'NİN FAŞ

III

Başta Nazım Hikmet, Sabahaddin Ali ve Sabiha Sertel olmak üzere, zamanın bütü Resimli Ay Dergisi polisin ağır baskılarına maruz kalmıştır. Matbaanın karşısındaki gözetlenmeğe, içeriye polis ajanları sokulmağa başlanmıştır. Bu durum, derginin or Zekeriya Sertel'e sol yazarların Resimli Ay'dan çıkartılması için baskı yapan ortakla dergiyi kapattırmışlardır. Zekeriya Sertel daha sonra yine ortak olarak Son Posta'y Sabiha Sertel'in bu gazetede yazmasını önlemişlerdir. Bu sırada Sabiha Sertel mar mücadelesini sürdürmüştür. Ancak Son Posta'da da bir süre sonra anlaşmazlık çıkm zetesi'ni devralarak onu demokrasi ve bağımsızlık mücadelesinin bayrağı haline ge dilediği gibi yazılar yazabilmektedir:

Tan'da röportajlarım, makalelerim çıkıyordu. Bir gün telefonla İçişleri Bakanı Şükrü Kaya'dan bir davet aldım. Telefon eden yaveri, Şükrü Kaya'nın ertesi gün saat 2'de beni Pera Palas Oteli'nde bekleyeceğini, benimle görüşmek istediğini bildirmişti.

Ertesi gün o saatte Pera Palas Oteli'ne gittim. Şükrü Kaya salonu büro haline getirmişti. Kendisi büyük salonun bir köşesinde, mükellef bir yazı masasının önünde oturuyordu. Salonun her tarafına masalar dizilmişti. Ben bakanın yanına yaklaşınca yerinden kalktı.

— **Buyurun oturun,** dedi. Masasının üzerinde Voix Europeenne dergileri yatıyordu. Masa üzerinde yatan dergileri gösterdi.

— **Bunlar nedir?** dedi.

— **Ne olduğu üzerinde yazıyor.**

— **Sen bu dergiye yazı yazmışsın.**

Şükrü Kaya, sanki eskiden beri dostmuşuz gibi bana «sen» diyordu.

— **Evet, yazdım. Bir müddet önce Paris'te çıkan bu dergiden mektup almıştım. Benden bazı makaleler istiyorlardı. Yazmakta hiçbir mahzur görmedim.**

— **Sen bu derginin bir komünist dergisi olduğunu bilmiyor musun?**

— **Hayır bilmiyorum, bilsem de yazarım. Eğer yazdığım yazılarda bir suç varsa, bunun hesabını savcılık benden sorar. Siz içişleri bakanısınız, sorgu hakimi değilsiniz.**

— **Ben sorarım, toprak kanununu tenkit ediyorsun. Hem de bir yabancı memlekette, bir komünist dergisinde.**

O zamanlar Şükrü Kaya'nın hazırladığı toprak kanunu tasarısı meclise gelmişti. Ben bu kanunun iyi taraflarını belirttiğim gibi, eksik taraflarını da yazmıştım. Bu, Şükrü Kaya'nın hoşuna gitmemiş...

Cevap verdim:

— **Yabancı memleketlerde çıkan gazetelere, dergilere yazı yazılamaz, diye kanunlarda bir madde yoktur. Hem ben dün akşam İş Bankası Müdürü Muammer Eriş'in garden partisine davetliydim. Bütün gazetecilerle beraber... Celal Bayar benimle tanışmak istemiş, geldi. Bana Voix Europeenne'de yazdığım yazıları beğendiğini söyledi. Başbakanımız beğenir de, siz ne diye beni suçlarsınız?**

Şükrü Kaya çok laubali konuşan bir adamdı.

— **Bana bak, Celal Bayar bu derginin ne dergisi olduğunu bilmez. Bu fikirleri bırak, senin polis müdürlüğündeki dosyaların tavana ulaştı. Sen memleketin kıymetli bir yazarısın... Seni mebus yaparız. Fikirlerinden daha iyi faydalanırız,** dedi.

Ben hemen ayağa kalktım.

— **Bana inançlarımı mebuslukla değişmemi mi teklif ediyorsunuz? Teşekkür ederim. Allahaısmarladık.**

Hemen kolumdan tuttu, oturttu.

— **Kızma, ben seni sevdiğim için doğru yola getirmeğe çalışıyorum. Nedir o çıkardığınız Projektör Dergisi? Senin yazı yüzünden dergiyi toplattım. Bu komünizm propagandası değil de nedir? Bu dergide daha birçok ipsiz sapsız yazılar var. Ben bu gibi yazılardan korkmam. Senin yazılarından korkarım. Sen hem işçi kadınları tahrik ediyor, hem de mebus bayanları vazifelerini yapmamakla suçlandırıyorsun. İşte halk bu yazıya kulak asar. Onun için toplattım.**

— **Demokrasiyi de rafa koydunuz...**

— **Söylediklerimi iyi düşün... Bir gün, Şükrü Kaya demişti, dersin... Ben de Fransa'da okurken sosyalist olmuştum. Memlekete gelince, bunun geçer akça olmadığını gördüm. Memlekete daha faydalı alanlarda hizmet ettim.**

Şükrü Kaya'nın faydalı alanlar dediği şey, mebusluğu ve vekilliği idi. Bana da bu oportunizmi öğüt veriyordu. Cevap verdim:

— **Siz inançlarınızdan vazgeçmiş olabilirsiniz. Ben gerçek demokrasinin sağlanmasını istiyorum. Bugün memlekette sosyalizm için şartlar olgunlaşmış değildir. Tehlike solda değil, sağdadır. Siz sağa göz yumuyor, sola vuruyorsunuz. Memlekette milliyetçilik perdesi altında ırkçılık, nazizm propagandaları yapıldığını neden görmüyorsunuz?**

— **Bunlar bir avuç insandır. Yürüttükleri dava bu memlekette geçmez. Ben onlardan korkmam, sizden korkarım. Bir ikinci dünya harbi olursa Atatürk bu harbe girmeyecektir. Faşizme yol vermeyecektir, tarafsız kalacaktır. Biz doğudan gelecek tehlikeye karşı uyanık durmak istiyoruz.**

Şükrü Kaya rahattı. İkinci Dünya Harbi açıldı. İlk zamanlar Türkiye tarafsız kaldı, fakat Alman orduları Stalingrat önlerine dayandığı günlerde Emin Erkilet Paşa'lar, Kafkaslara geçmek, Almanlara yardım etmek için sınırda beklediler. Eğer Stalingrat'ta Alman orduları Sovyet birlikleri tarafından durdurulmamış olsaydı, Türkiye harbe girmiş olacaktı. Fakat Şükrü Kaya memleketteki ırkçı faşist akımlardan korkmuyordu.

....

Atatürk'ün ölümünden sonra İsmet İnönü cumhurbaşkanlığına getirildi. İsmet İnönü, tek parti, tek şef sisteminin en şiddetli yürütücüsü oldu. İlerici fikirlere, bu fikirlerin tartışılmasına dahi göz yumulmadı. Zaten Atatürk devrinde dahi, şiddet tedbirleri en ziyade İnönü tarafından yürütülmüştü. İsmet Paşa iktidara geldikten sonra, Halk Partisi içindeki bürokrat grup kuvvetlendi. Cemiyetler Kanunu ile teşkilatlanma hürriyeti hemen de yokedildi. Teşkilatlar kontrol altına alındı. Basın şiddetli bir baskı altına girdi. Kanunlarda yapılan değişmelerle 1924 Anayasası'nın sağladığı nisbi hürriyetler dahi yokedildi. Sollara karşı baskı artırıldı. İlerici, sol dergiler kapatıldı.

....

1939 yılının ilkbaharı. Hitler, emperyalistlerden gördüğü yardımla isteklerini artırıyor, Polonya'ya saldırmağa hazırlanıyor.

Ben bu günlerde Tan'da yazdığım yazılarda Münih Anlaşması ile barışın pamuk ipliğine bağlandığını, faşistlere yapılan fedakârlıkların barışı kurtaramıyacağını, aksine Hitler'in harpçı emellerini körüklediğini iddia ediyorum. Bir taraftan da memlekette gittikçe yayılmakta olan ırkçılığa, «Yeni Nizam» propagandalarına karşı savaşıyorum. Bu yazılar, faşist basında hücumlara uğruyor. Hitler Almanyası, bu sarsıntılı durum içinde Türkiye'yi kendi cephesine çekmek çabasında. Politika çevrelerinde olduğu gibi, ırkçılar ve Pan — Türkistler arasında da gizli çalışmalar yapılıyor. Bir taraftan Birinci Dünya Harbi'nde Alman ordusu ile silah arkadaşlığı yapmış bazı generalleri elde etmeğe çalışıyor, bir taraftan da komünizme, Sovyetler Birliği'ne karşı bir politika yürüten Pan - Türkistleri gizliden gizliye teşkilatlandırıyorlar.

İkinci Dünya Harbi'nin arifesinde, Atatürk zamanında kökü kazınmış olan bu akımın tekrar başkaldırması, rastgele bir olay değildi. İkinci bir dünya harbini hazırlayan Hitler Almanyası, Türkiye'yi kendi cephesine çekmek için bunlardan faydalanmak amacını güttü. Göbbels'in yardımıyla Turan Cemiyeti kuruldu. Bu cemiyet, Türkçülük akımını kuvvetlendirmek için politik çalışmalara başladı. Bu fikirleri yayan irili ufaklı dergiler meydana salındı. Bazı günlük gazetelerde, Cumhuriyet, Tasviri Efkâr ve diğerlerinde bazı yazarlar bu fikirleri savunmaya başladılar. Turancılara başkanlık eden Nihal Adsız, Hitler gibi alnına perçem düşürüyor, evinin bahçesinde, Gandi gibi beyaz don, gömlekle gezerek müritlerine vaazlar veriyordu.

İşte bu gerici duruma karşı Tan Gazetesi'nde bir kampanya açtık. Irkçılarla yaptığım tartışmalar yüzünden defalarla mahkemelere düştüm. Çeşitli hakaretlere uğradım.

....

Yeni Sabah Gazetesi'nde Hüseyin Cahit Yalçın, hâlâ batı emperyalistleriyle faşist Almanya'nın uzlaşmasını, harbin Sovyetler'e çevrilmesini savunuyor, Sovyet - Alman Anlaşması'nı tenkit ediyordu. Birinci Dünya Harbi içinde Almanya ile yaptığı vagon ticaretinden yüzbinlerce lira vuran Hüseyin Cahit Yalçın, faşist rejimin değişmesini istemiyor, Almanya'ya karşı yumuşak dil kullandığı için Chamberlain'i övüyordu.

....

Fransa tamamıyla faşistlerin istilası altına girmişti. Askeri yazarların bir çoğu, ırkçılar, faşistler, artık batı demokrasilerinin yıkıldığını, Al

manya'nın harp gücü karşısında yenilmeğe mahkûm olduklarını yazıyorlardı. Yeni nizam içinde küçük milletlerin bağımsız yaşamak hakkı olmadığını, büyük milletlerin küçükleri yutmasının tarihi bir zaruret olduğunu iddia ediyorlardı.

Cumhuriyet Gazetesi'nde Peyami Safa, etrafına topladığı müritleriyle beraber nazizm lehine, Pan - Türkizm lehine bir kampanya açmıştı, Tasviri Efkar Gazetesi'nde Ziyyad Ebuzziya, Alman emperyalizmini bir milliyetçilik ideali olarak gösteriyordu.

Bu akımı, Almanya ile ekonomik bağı olan ticaret burjuvazisi, Halk

İZMİ...

...erici yazarlarının toplandığı ...edan dergiye girip çıkanlar ...arını ürkütmüştür. İlk önce ...unda muvaffak olamayınca ...ayınlamış, ancak ortakları ...eserleri Türkçeye çevirerek ...Sertel'ler bu defa Tan Ga... ...işlerdir. Artık Sabiha Sertel

ADOLF HİTLER
— Türkiye'nin sözümona dostu —

● **CHP faşizminin temsilcisi Başkan Saraçoğlu, Hitler faşizminin temsilcisi Von Papen ile bir ziyafette**

Partisi içindeki bazı ağalar, gericiler bazı küçük burjuva aydınları destekliyordu. Daha kötüsü mecliste, kabine içinde dahi müttefikleri vardı.

....

Hitler Almanyası'nın Balkanlar'a inmeyeceğini iddia edenler, 1941 Nisan'ında gözlerini ovuşturarak uykularından uyandılar. Bu tarihte faşist ordular, Yugoslavya'ya saldırdı ve işgal etti. Daha sonraları Alman orduları, paraşütlerle Afrika sahillerine asker indirdiler. Bu haberlerin hükûmet çevrelerinde, Alman taraflısı burjuvazi arasında tepkisi büyüktü.

18 Haziran 1941'de Ankara'da, Türkiye - Almanya arasında bir anlaşma imzalandı. Anlaşmayı, Alman Reich'i adına Ankara Büyükelçisi F. Von Papen, Türkiye adına İsmet İnö-

Alman dostluğu uğruna Türkiye'de faşist dikta kuran İnönü ve Saraçoğlu

nü ve dışişleri bakanı Şükrü Saraçoğlu imzaladılar. Bu anlaşma ile Türkiye, İngiltere ile ittifakı baki kalmak şartıyla, artık tarafsızlık ve harp dışı kalma durumundan çıkıyor, Almanya ile karşılıklı, birbirlerinin menfaatlerine hizmet etmeyi taahhüt ediyorlardı. Bu anlaşmadan sonra, Hitler Almanyası'nın davetiyle bir çok gazeteciler Almanya'ya aktılar. Memlekette Alman dostluğu propagandaları gelişti. Anlaşma 20 Haziran 1941'de meclise getirildi. Saraçoğlu bu anlaşmanın süratle konuşulmasını istedi. Ve verdiği izahatta **«Dostlarımıza vaktiyle verilmiş olan sözleri tutmak için, asıl şart olarak sürdüğümüz bu kaydı kabul etmek suretiyle, hepimize Alman - Türk dostluğu esasında çalışmak imkanı vermiş olan Alman devlet adamlarına huzurunuzda teşekkür etmeyi bir vazife bilirim,»** dedi. Anlaşma mecliste ittifakla kabul edildi.

....

Bu anlaşmanın iç politikada etkisi de çok acıklı oldu. 21 Haziran 1941'de sıkıyönetim tekrar uzatıldı. Basın daha sıkı bir baskı altına alındı. Basın Yayın Genel Müdürlüğü, her yeni meselenin nasıl yorumlanacağı hakkında gazetelere bilgi veriyor, bunun dışına çıkan gazeteler kapatılıyordu. Faşist İtalya'nın ceza kanunundan maddeler tercüme edilip kanunlaştırılıyor, Alman polis kanunu kopya ediliyordu. Sollara, komünistlere karşı olan polis baskısı artırılıyor, en önemsiz sebeplerle tevkifler yapılıyordu. Anti - demokratik kanunların çıkarılması, anayasanın rafa konması en kuvvetli şekilde bu devrede başlamıştı. Atatürk zamanındaki hürriyetsizliği arar olmuştuk. İnönü, tek parti, tek şef sistemini bütün şiddetiyle yürürlüğe geçirmişti.

Yazı yazmak güçleşmişti. Sosyal konulara dokunamazdım. Dış politika konularını konuşamazdım. Tan'da yazdığım yazılarda faşizmin niteliğini açıklamaya devam ettim. Bu yazılar ırkçı dergiler tarafından tekrar hücuma uğradı. Irkçılık propagandaları halk arasında da hoş karşılanmıyordu. Bunların savundukları **«Bir Türk'ün yedi göbeğine kadar Türk kanı taşıması»** iddiası, yalnız ilericileri, solları değil, sağduyusu olan herkesi tedirgin ediyordu. Tan'daki yazılar geniş kitleler tarafından memnunlukla karşılandı. Hergün okuyuculardan aldığım mektuplar beni teşvik ediyordu.

Fakat faşistlerin polise verdiği jurnaller etkisini göstermişti. Polis arkamdan ayrılmıyordu. Vapurda, takside, yolda hep bir yaverle beraber geziyordum. Birinci Şube, adamlarını Tan Gazetesi'nin içine muhabir, müsahhih ve diğer adlarla sokuyor, gazeteyi devamlı bir kontrol altında tutuyordu. Hattâ evin içine bile adamlarını sokmuştu.

....

İstanbul'da Tan Gazetesi'yle aynı zamanda Ankara'da yayınlanan Yurt ve Dünya, Adımlar dergileri de ırkçılara, faşistlere karşı savaşıyordu. Hıfzı Oğuz Bekata ile Samet Ağaoğlu'nun çıkardıkları Anadolu'cu eğilimli Çığır Dergisi'nde yukarıda adı geçen dergi sahiplerine karşı şiddetli hücumlara geçtiler. Yurt ve Dünya, Adımlar dergileri kapanmak zorunda kaldılar. Bu olayı, dergi kurucularından Pertev N. Boratav şöyle anlattı: **«O sırada Maarif vekili olan Hasan Ali Yücel Yurt ve Dünya'nın sahibi olarak beni, Adımlar'ın sahibi olarak da Behice Boran'ı makamına çağırdı. Provokasyonlara meydan vermemek, maarif politikasında yapılacak mühim işlerin engellenmesini önlemek için bizden mecmualarımızın kapatılmasını istedi. Bunun sadece bir tavsiyeden ibaret olduğunu belirtti. Biz de kabul ettik. Böylece her iki mecmua kendi kendilerini kapadılar. Meclis kulislerinde de her iki dergiye karşı bir kontrol hazırlığı olduğunu duyuyorduk. Gayretkeş Halk Partisi mebuslarından adolucu grup diye gösterilebilecek kimseler, Reşat Şemseddin Sirer, Şevket Raşit Hatipoğlu etrafında toplanmışlar ve hazırlıklara girişmişlerdi; Aleyhimizde en çok yaygara yapanlardan biri Fahri Ecevit idi. (Şimdiki CHP'nin Ortanın Solu akımını yürüten Bülent Ecevit'in babası.)»**

....

Tan Gazetesi, 1941 senesinin başlarında geçici olarak kapatılmıştı. Ahmet Emin Yalman, devlet adamlarıyla görüşmek Tan'ın açılmasını sağlamak emeliyle Ankara'ya gitmişti: Bir akşam gece yarısı yataklarımızda uyurken telefon çaldı. Ahmet Emin Ankara'dan telefon ediyordu. Zekeriya ile uzun uzun konuştular, Ahmet Emin, Tan Gazetesi'nin açılmasını sağladığını, ancak bunun bir şarta bağlı olduğunu söylüyordu. Şart da şu: Sabiha Hanım Tan'a yazı yazmıyacak...

Gazetenin açılmasını sağlamak için Zekeriya bu şartı hemen kabul etti. Şükrü Kaya'nın bana karşı olan düşüncelerini biliyordum. Fakat beni yazı yazmaktan menetmek için hangi sebeplere dayanıyordu?

Ahmet Emin Ankara'dan döndü. Odamda çalışıyordum. Yanıma geldi:

— Sizin için Şükrü Kaya ile uzun boylu tartıştım. Fakat o, dış politika yazılarının ağır bir uslupla yazıldığını söylüyor. Faşizme, Almanya'ya çatmamız hoşlarına gitmiyor. «Biz Almanya ile bir anlaşma yaptık. Bu sırada Almanya'ya çatmak doğru olmaz. Biz İngiltere ile müttefikiz. Sabiha Hanım, İngilizlerin emperyalist politikasını sert bir lisanla tenkit ediyor. Sovyet emperyalizmini savunuyor. Bu sebeple bir müddet yazmaması daha doğru olur» diyor. Biz de Tan'ı kurtarmak için sizi feda ettik, dedi.

— **İyi yapmışsınız,** dedim. **Şüphe yok ki, Tan'ın mutlaka çıkması lazım...**

....

İkinci Dünya Harbi beşinci yılına basmıştır. Sovyet orduları istila altında olan şehirleri ele geçirmek için savaşıyorlar, Sovyet hücumları karşısında Alman mukavemeti kırılıyor. İkinci cephe işgal altında olan memleketlerde milli mukavemet hareketlerini geliştiriyor. Bu faşist Almanya'yı destekleme politikası, harbin tamamıyla Almanya aleyhine döndüğü günlerde dahi devam ediyordu. Sovyet ordularının Romanya'yı faşist istilasından kurtarmak için savaştığı o günlerde Ulus başyazarı Falih Rıfkı Atay, Alman faşistlerinin Almanya'dan çekilmesini istiyordu. Faşist Almanya'yı savunma kayguları o kadar ileriye gitmişti ki, idareciler, Sovyet zaferlerini, müttefik orduların Avrupa'da ilerleyişini hiç hesaba katmıyor, yeniden Almanya'ya yardım için ellerinden geleni yapıyorlardı. Bu sırada harp malzemesi imaline yararlı maddelerin, özellikle kromun Almanya'ya verilmesi, İngiltere ve Amerika'da, Sovyetler Birliği'nde büyük tepkiler yapıyordu. Saraçoğlu Hükûmetinin faşist Almanya'ya yaptığı yardım, yalnız krom ve diğer harp malzemesi imaline yararlı maddeleri vermekle kalmadı. 1944'te harp artık tamamıyla Almanya'nın aleyhine döndüğü bir devirde dışişleri bakanlığının emriyle, Alman gemileri boğazdan geçirildi. Olay, bütün dünya basınında şiddetle tenkit edildi. İşte Tan Gazetesi, harp yıllarında faşizme, emperyalizme, Türkiye'yi faşist Almanya ile beraber harbe sürüklemek isteyen akımlara karşı savaştığı için, hükûmet çevreleri tarafından durmadan cezalandırıldı. Fakat bu savaşın ne kadar haklı olduğunu zaman isbat etti.

Gelecek Hafta

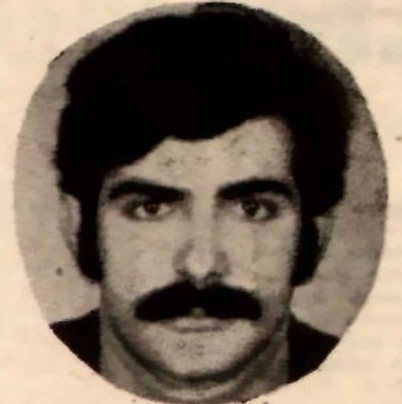
CHP, AMERİKAYA NASIL YANAŞTI ?

Hapishaneden mektup var...

CELAL DOĞAN

Tutuklu gençlik liderleri yazıyor

MASİS KÜRKÇÜGİL

OCAL OKAY

... olmak şerefi de var ... için
... kurtuluş kişisel değildir. Kurtu...
... ulusca kavuşacağımız günler...
ah ne çıkar. Ya da, buradan
ayrılmaz, Mazlum Anadolu hal...
...na değin savaşa devam edeceğim...
... var?
Yaşasın tüm Üniversite Gençliği!
Yaşasın mazlum Anadolu halkları!

Hapishaneden gelen mektup

26 aralık günü Oya Sencer'in tezinin reddedilmesini protesto eden öğrenciler «demokratik üniversite» sloganlarıyla rektörlük binasına geldiler. Öğretim üyeleriyle bir süredir ortaya attıkları bu slogan çerçevesinde tartışma istiyeceklerdi. Ama öğretim üyeleri rektörlük binasında yapmakta oldukları toplantıyı bırakıp, binayı terkettiler. Öğrencilerle tartışacak hiçbir sorun yoktu kendilerine göre. Çünkü, öğretim üyelerinden çoğuna ülkesel sorunları, üniversite içi sorunları ele alan öğrencilerin söyledikleri sözler birşey anlatmıyordu. Onlar, özel okullardan, özel müşavirliklerden alacakları paraların Avrupa'ya yapacakları seyahatlerin hesapları içindeydiler. Kitaplarına bölümler aktararak başlıyan yabancı etkisi, üniversitede daha ilerlere hattâ bazılarının CIA ajanı olarak suçlanmasına kadar gitmekteydi.

Rektörlüğü terkeden öğretim üyeleri Fen fakültesinde yaptıkları toplantıda, aldıkları kararın sonucunu düşünmeden üniversiteyi kapatma kararı verdiler. Bu kararın verilmesi sırasında üniversite polise terkedilmeden öğrenciler rektörlüğü boşalttılar.

27 aralık günü üniversite önünde binlerce öğrenci birikirken, polis üniversite önünde şiddet tedbirleri aldı. Daha sonra aşağıda kendilerinin de ortaya koyacağı gibi bir kısım öğrenci liderleri sivil polisler tarafından öğrenciler arasından alındı. Bu tahrikler devrimci öğrenciler tarafından çatışmaya döndürülmeden engellendi. Ve A.P. iktidarının özlediği ortam geri bırakıldı.

Bu olaylar sırasında polis tarafından götürülen altı gençlik lideri ise 40 gündür Sultanahmet Cezaevinde tutuklu durumda. Bu çirkin ve oyunlarla dolu uygulama karşısında dirençleri bir kat daha artan genç devrimci kardeşlerimiz olayları ve oynanan oyunları dergimize gönderdikleri mektupla anlattılar.

● MASİS KÜRKÇÜGİL — Sabah erken arkadaşlarla durumu tartışıp üniversite önüne gittik. Amacımız, öğrencilere olayın gerçek yüzünü anlatmak ve gereğinde birbirimizle irtibatta bir hazır kuvvet kurabilmekti herhangi bir olayda... Toplum polisleri, bir asker disiplini içinde duvarların etrafında dolaşırken oldukça tedirgindiler. Çıkabilecek bir olayda binlerce öğrencinin karşısında tutunamayacaklarını biliyorlardı. Ne var ki, biz de dünkü gibi oyuna gelmeyecektik.

Saat 10 civarında Sahafiar'ın tuvaletinin önünde dört kişi birden beni yakapaça aldı. «Masis Bey, müdüriyete kadar gelir misiniz? Müdür bey biraz konuşmak istiyor.» Âdetleridir, hep biraz konuşurlardı. Neden biraz çağırıldığımı kestiremeden bir temmuz gecesi kaçarak kurtulabildiğim siyah Chevrolet'ye atladık gittik. Merdivenlerden tırmandık, odalara girip çıktık. Daha yetkili kimse çıkmıyor. Herkes birbirine aktarıyordu beni. Müdüriyete ilk kez geldiğimden kimseyi tanımıyor, ne yapacağımı bilmiyordum. Damgalı «Bugün», «Son Havadis» gazetelerinin ortasında bomboş oturan cansız yazıcılar... Bol olan komiserlerden biri geldiğinden beni hemen suçlu bulup başladı bağırıp çağırmaya.

Sorgudan sonra D grubu odasına götürüldüğümde Mehmet M. Başpınar'ı getirdiler. Öpüştük. Onu da kız arka-

Güveyini seçen gelin

Sayın İnönü ötedenberi şahı olduğu ortadan gösterip sağ vurma tekniğinin geçen hafta yeni bir örneğini verdi. İki yana da düşman olmayacağız dedi. Rusya ve Amerika her ne olursa olsun savaşa tutuşmamaya kararlıdırlar, onun için boşuna kendi kendimize gelin güvey olmayalım, oturalım oturduğumuz yerde dedi. Hemen ardından da, «Natodan çıkmıyacağız,» diye eklemeyi unutmadı. Kamuoyuna demeç diye verdiği bilmecenin tek belirli anahtarı Natodan çıkmama ilkesidir, ve sayın İnönü, yine, büyük bir özenle ve ustalıkla hazırladığı lâf yığını altında sözlerinin büyülü anahtarını gizlemeyi becermiştir.

Nato, sözde Sovyet saldırısına karşı bir savunma ittifakıdır, Türkiye böyle bir saldırıdan korktuğu için Nato üyesidir deniliyordu şimdiye kadar. Sayın İnönü Rusya'nın saldırmıyacağını, saldırsa da Amerika'nın Rusya'yla kapışmayı göze almıyacağını - nerden öğrendiyse - şimdi bize bildirdiğine göre, hâlâ Natoda kalacaz diye tutturmak neden? Rusya ile Amerika'yı kapışmaktan alakoyan nükleer dengenin sürdürülmesiyse eğer, biz diyoruz ki, Amerika'nın nükleer rampası olmak Türkiye'ye düşmez, bu bir. Günün birinde Amerika ile Rusya bal gibi kapışabilirler - hattâ, kapışmaları gerekecektir - o zaman Türkiye Nato üyesi olması yüzünden ister istemez saldırıya hedef olacaktır, ve Türkiye'yi bu duruma sokan ve bu durumda tutan Amerika ile onun burdaki kimi yeni - yetme, kimi kaşarlanmış işbirlikçileridir. Biz bir kere bunun için Amerika'ya «düşman»ız. Amerika'ya düşman olmamaya başlamamız için ilk şart Natodan çıkmamızdır, yani o katmerli belâyı başımızdan atmamızdır. Sayın İnönü Amerika'ya düşman olmayalım demeden önre, doğru çıkıp çıkmayacağı hiç de belli olmayan bir varsayıma dayanarak Türkiye emekçilerinin canını, malını, çoluğunu çocuğunu, geleceğini daha nice yıllar nükleer topun ağzında tutma hakkını nerden alıyor, onu söylemelidir.

Sonra ne var, Nato Türkiye'nin geleceğini tehlikeye attığı gibi, Türye'nin bugününün baş sorumlusu, yani bugünkü işbirlikçi sömürü düzeninin baş koruyucusudur da. Biz bir de bunun için Amerika'ya «düşman»ız. Türkiye Natodan çıkmadıkça, Amerika Türkiye'deki sömürü düzenini topuyla, tüfeğiyle, parasıyla, gizli açık ajanlarıyla, uzmanları ve «iyi niyet» elçileriyle, ve teahhütleri ve müteahhitleriyle, ayakta tutmaya devam ettikçe. Amerika'ya düşman olmayalım demek, açık açık, bugünün sömürü düzenine sahip çıkmak demektir. Kaldı ki sayın İnönü, «Ne Amerika düşmanlığı, ne Rusya düşmanlığı fakat Nato!» demekle, üstü kapalı bir biçimde Rus düşmanlığını körüklemekten geri durmamaktadır. Ve bunu, son konuşmasında Amerika ile Rusya'nın savaşma isteksizlikleri üzerine söyledikleri eğer doğruysa, doğrudan doğruya Türkiy'de sömürünün sürdürülmesi adına yapmaktadır. Çünkü sömürü düzeninin adamları bu düzeni her yerde, sayın İnönü'nün pek ilerici partisinin her kademesinde de, «Sonra Ruslar gelir okur canımıza, ha!» diye savunmaktadırlar. Türkiye emekçilerinin hayrına, sömürücülerin zararına her türlü eleştiri ve öneri ile halkın arasına, hep, «Sonra Ruslar gelir!» teranesiyle gerilmektedir. Türkiye'de Natoyu savunmanın, yani Amerikan dostluğunu haklı göstermenin de tek etikli yolu Rus düşmanlığını körüklemektir. Bunu Anadolu'nun en ücra köyündeki muhtara kadar bugün herkes biliyor.

Ha, olabilir ki İnönü, Natoya karşı çıkarsa kendisinin ve Halk Partisinin asla iktidara gelemiyeceğini düşünüyordur belki de. Acaba bunu mu anlatmak istedi? O halde «Natoda kalacağız!» sözü, Amerika'nın Türkiye'de egemen olduğunun, Natosuz, yani Amerika'sız, Türkiye'de hiç birşey yapılamıyacağının, düzenin de «düzeltilemeyeceğinin» bir itirafıdır. Sayın İnönü Amerika'ya da Rusya'ya da düşman olmayalım ama Natoda kalalım demekle, hem burada Amerika'nın borusu öter demekte, hem de o boruyu kendisi öttürmeye talip olmaktadır. Dillere destan gerçekçi «sağ» duyusuyla, soldan ortanın soluna bulaşabilecek bir Amerikan düşmanlığı çamurundan kendisini ve partisini sıyırmaya bakmaktadır.

Sayın İnönü'nün Natoya bu kadar bağlı kalışının bir nedeni de şu olabilir. Kendisi, gerek yetişmesi, gerek bunca yıllık hayatını uğrunda harcayarak sürdürdüğü inançları gereği, tam bir Nato adamıdır. Natonun temsil ettiği ideoloji ve hayat görüşü İnönü'nün ve partisinin öz ideolojisi ve hayat görüşüdür. Bu bakımdan İnönü Natosuz bir dünyayı düşünemediği gibi, Natosuz bir Türkiye'de bir başına olmasa da, eşiyle dostuyla, sevdikleri ve değer verdikleriyle rahat edemiyeceğini de biliyor. Ve belki de, bir yerde, Natonun bütün askeri ve siyasi ağırlığıyla Türkiye'de huzur ve nezareti sürdürmesini, inandığı doğruların, seçtiği çıkarların, ve yoluna ömrünü koyduğu Batılı hayat düzeninin vazgeçilmez teminatı sayıyor.

Sayın İnönü'nün bir üçüncü dünya sözü ettiği gündenberi, bakıyoruz, köprülerin altından akan su hep aynı

T. AĞAOĞLU

Bozkurt Nuhoğlu ve Kemal Bingöllü

daşının yanından zorla almışlar. Tekrar tekrar olay yerinde olmadığını, ama olsaydı protesto hareketine mutlaka katılmış olacağını söylüyordu. Duvar saati 4'ü gösterirken Öcal Okay geldi. Ondan Cihan Alptekin, Bozkurt Nuhoğlu ve Kemal Bingöllü'nün de yakalandığını öğrendim. Akşam bastırırken bizi bir kaptıkaçtı ile adliyeye götürdüler. Nöbetçi mahkeme hüviyet tesbitinden sonra, Cihan hariç, beşimizin C.M.U.K.'nun 104. maddesine göre tevkifimize, Deniz Gezmiş'in gıyabi tevkifine karar verdi. Duruma hiçbir anlam veremiyor, tevkif edildiğimize inanamıyorduk. Kelepçeler elimize geçtiğinde bile...

Bu şekilde basit bir oyunla deliğe düşüp olayların dışında kalmak, buradaki tek üzüntümüz. Ama gerekirse yeniden duvarların içini ziyaret ederiz. Bizim gibi ziyaretçiler arttıkça, bilinmelidir ki, devrimci eylem düzeni çatırdatmaktadır ve yöneticiler bu çatırtının şaşkınlığı içindedir. Güneş herkes için doğar...

● **DENİZ GEZMİŞ** — **27 Aralık günü polis kordonu altındaki üniversite önündeki kalabalığa arkadaşlarımın omuzlarında** «... 28 Nisan'dan bu yana ilk kez üniversiteye polisin sokulması, Senato'nun tarihi ihanetini belgelemiştir. Şu anda bize düşen zincirlerini kırıp üniversitemize girmektedir» **dediğimde polis üzerime saldırdı, kaçtım... Bir hafta sonra tutuklu bulunan arkadaşım Celal Doğan'ın evinde bir baskın sonucu yakalandım. Götürüldüğüm Birinci Şube'de ifade vermeyi reddettim. Yakalandığımdan bir saat sonra Sultanahmet Cezaevi'nde idim. Bu hızlı çalışmanın, sadece adliye için değil, memleket kalkınmasında da geçerli olmasını dilerim.**

Bu kez yenildik, ama temelli değil, ileride daha bilgili, daha disiplinli, olarak mücadelemize devam edeceğiz.

● **KEMAL BİNGÖLLÜ** — 26 Aralık günü hasbelkader olay yerinde değildim. Ancak o gün sinemaya gitmemiş olsaydım ve olaya vakıf olsaydım, ben de 12 Haziran'dan beri isteklerimizin birincisini teşkil eden demokratik üniversitenin gerçekleşmesine tamamen zıt olan Oya Sencer Olayı'nın protestosunda (tabii ki işgal değildir, arkadaşlarım da yaptıkları protestoda işgali düşünmemişlerdir. Zira bu kadar somut bir olaydan ötürü bu tür fiili bir durum yaratmayı herhalde istemezdik) bulunacaktım.

27 Aralık sabahı üniversiteye geldiğimde kalabalık öğrenci grubunu kapıların önünde polislerle karşı karşıya görmüştüm, endişemiz bir polis - öğrenci çatışmasına yol açacak bir olayın çıkması idi. Bu sırada siyasi polisin içlerinde benim de bulunduğum beş kişiyi suçlu olarak aradığını öğrendim. Aslında olay yerinde bulunmadığım için arandığıma ihtimal vermediğimden, rahatlıkla civarda arabasını parketmiş olan Birinci Şube Müdürü Nihat Kaner'in yanına gittim ve aranıp aranmadığımı sordum. Cevapta, «Sizin durumunuzu bilmiyorum. Ancak öyle istemişler. Müdüriyete kadar yarım saatliğine gidip ifade vermenizi rica edeceğim. Saati mühim değil. Müsait bir saatinizde gidin» dedi. Saat 12.30 civarında Bozkurt Nuhoğlu ile beraber şubeye gittik. Memurlar bir gece önceki olaylardan dolayı bilgimize müracaat edeceklerini söyleyerek ifademizi aldılar. Tabii ben olaylara tesadüfen yabancı kaldığımdan sadece o gün kimlerle nerede olduğumu söylemek durumundaydım.

DENİZ GEZMİŞ

● **CELAL DOĞAN** — **27 Aralık günü Günaydın Gazetesi'nde tesadüfen çekilen bir resim üzerine 28 Aralık günü gazetelerden bazılarında polis tarafından aranmakta olduğumu, hakkımda gıyabi tevkif kararı bulunduğunu okudum. Polis tarafından bana herhangi bir tebligat yapılmadığından, serbestçe geziyordum. 31 Aralık günü iki sivil polis beni emniyete davet etti. Ben de «buyurun gidelim» dedim. Siyah bir arabaya binerek müdüriyete gittik. Neden getirdiklerini sorduğumda, rektörlüğün işgalinden arandığımı söylediler ve ben kendilerine «hakkımda herhangi bir tevkif kararı olmadığından serbest bırakmalarını» söyledim. Tabii ki bırakmadılar...**

● **ÖCAL OKAY** — 27 Aralık günü 500 yıllık İstanbul Üniversitesi'nin kapıları son 50 yıldır belki ilk kez polisler tarafından tutulmuştu. Kapı önünde binlerce öğrenci, bir gün önceki olayları görüşüyor, alınan polis tedbirlerinin, yani rektörlüğün üniversiteyi süresiz kapama kararının ardında yatanları çözümlemeğe çalışıyorlardı. Üniversitede demokratik protesto olayları olağandı. Demokratik üniversitenin kurulması için bazı arkadaşların giriştikleri protestoya üniversite yetkili kurullarının cevabı, üniversiteyi süresiz olarak kapatma olmuştu. Bir başka deyişle, uzun yıllardır başvurulmayan bir yolla olayın mahiyeti dahi anlaşılmadan üniversiteye polis davetine başvurulmuştu. Daha önceden usta taktiklerle birbirine karşı şartlandırılmış gençlik ile polis göğüs göğüse getirilmişti. Plan belliydi. Gençlik — polis çatışmasından bir şeyler umuluyordu. İşte bu oyunun bozulması yönünde çaba gösterdiğimiz sırada polisçe arandığımızı duydum.

Kendisiyle görüştüğümüz Birinci Şube Müdürü, kısa bir süre için bizi emniyet müdürlüğüne davet etti. Çağrıya uyup gittik. Bir gün önce nerede olduğumuz soruldu. Saat saat verdik hesabını. Fakat salıverilmiyorduk. Karanlık basınca mahkemeye sevkedildik. Nöbetçi mahkemece hüviyet tesbitinden sonra, **«Gereği düşünüldü: Tevkif edilmiştik!»** Kötü bir rüya görmediğimizi ellerimiz kelepçelenip demir kapılar üzerimize kapanınca anladık. Bizden önce daha kaç kişinin evi olan, kim bilir bizim kaç gün evimiz olacak burada günlerimizi geçiriyoruz. Burası bizden gayri nice insanların evidir ve bizden başka niče dost var burada. Üstelik Sağmalcılar'ın ilk müşterileri olmak şerefi de var işin içinde...

Özgürlük ve kurtuluş kişisel değildir. Kurtuluş ve özgürlüğe ulusça kavuşacağımız günlere dek kalsak ne çıkar? Yada buradan ayrılır ayrılmaz mazlum Anadolu halklarının kurtuluşuna değin savaşa devam edeceğimizden kimin şüphesi var?

Yaşasın tüm üniversite gençliği!

Yaşasın mazlum Anadolu halkları!

POLİTİKA VE ÖTESİ — mehmed kemal

Beğenmedim der m'ola?

En açık, seçik, en görünen, en belirgin olaylara karşı davranışlarımızı, yaşantımızı dostluklarımızı ayarlıyamıyor, sanırım bize inananları da bu yüzden yanıltıyoruz. Bizi de ötekiler gibi üç kağıtçı, zevzek, gününü gün eden sanıyorlar. Ayrıntısız buluyorlar.

«— İthalatçı Ali Bey'in davetindeydik. Yedik, içtik. Havyar desen gırla. Viskiler su gibi aktı. Şarkıcı fantirifittonla türkücü fingirifitton da ordaydılar; hem yiyip içtiler, hem oynadılar; hem çaldılar, hem söylediler. Kimler yoktu ki?... Bütün ünlüler orda... Sağlı sollu, iki geçeli...»

«— Senin ne işin vardı it oğlu it?» **diyemezsiniz. Diyemeyince o gider ve böyle ballandıra ballandıra anlatır. Ağzının suyu akıp, gidemiyen de ertesi gün fırsatını bulur gitmeye çalışır.**

Ondan sonra, halka döner, ithalatçı için:

«— Çalıyor, namussuz...» **deriz. Elini sıkar, sofrasına oturur, sofrasını özel meclislerde birbirimize öğeriz. Halkı da enayi, zirzop, bir şeyin farkına varmaz, ithalatçıyı da bizden korkuyor da sofrasına alıyor belleriz. Oysa bu konuşulanları hizmetçi Elif duyar, Kapıcı Hüseyin... Birbirlerine anlatırlar;**

«— Bizimkiler geçen akşam Ali Bey'lerde imişler... Yemişler içmişler bir güzel eğlenmişler...»

«— Ne iyi, demek barıştılar...»

«— Küs değiller ki...»

«— Neden öyle yazar gazetesinde?»

Sağlam bir döğüşcüyü sen düşmanı ile kadeh tokuştururken görebilir misin? Yanyana ola-

«— Bir bizimki ermez...»

Böyle konuşurlar, böyle anlatırlar.

«— Politika...»

«— Neden öyle konuşur öyleyse Mecliste...»

«— İnce siyaset...»

«— Demek bir bizim aklımız ermez buna...»

caklarsa ne diye döğüşsünler? Ne diye döğüşür gibi görünsünler? Ne diye bu döğüş oluyor diye şaşanları aldatsınlar? Olmaz başka yerde, bizde olur. Tütmez başka yerde bu ocaklar, bizde tüter.

Olmaz başka yerde, bizde olur; tütmez başka yerde, bizde tüter de ne olur? İşte böyle olur kimse kimseye inanmaz, kimse kimsenin ardında değildir.

Sendikacı işverenle aynı ziyafette, toplu sözleşme pazarlığı eder. Öğrenci lideri «ifşa ediyorum» derken pastayı hasmının gönderdiğini öğünerek söyler. Milli kurtuluş hareketi lideri görünen, emperyaliste başsağlığına, geçmiş olsun demeye gider. Gencecik yardımcısını da elinden tutup götürür ki, bir suçluluk varsa ilerde ortak olsun, bunu paylaşsın:

«— Ben gittim, sen de geldin...» **diyebilsin.**

Ressam, solcu resimlerini Amerikan derneğinde sergiler. Sömürücüden yana ressam da milli galeride sergi açar. Solcu şair Amerika'ya çağrılır, gitmez. Solcu memlekete gitmek ister parasıyla, pasaport alamaz.

Muktedir, sosyaliste:

«— Lenin'in uşağı...» **der.**

Gider, kendisi huşu içinde Lenin mozolesine çelenk kor. Komünist Partisi liderleri ile (şerefe) kadeh kaldırır.

«— Efendim, bunların hepsi protokol gereği...»

«— Ya demek öyle...»

«— Evet...»

«— Size gelince protokol gereği... Bize gelince vatan hainliği...»

«— Adam boş ver.. üsteleme..» **der gibilerden göz kırpar. Bu göz kırpmada, senin değer saydığın, uğruna ölümleri göze aldığın bütün hazinelerin içine etme vardır. Dayanırsan, sineye çeker gidersin. Dayanamazsan yüzüne tükürürsün, o sineye çeker ve kimseye anlatamaz zaten.**

Bir «alavere, dalevere; Kürt Memet nöbete» dir sürer durur. Adı politika, ince siyaset'tir. Bakarsın ömür tükenmiş, yol yarıyı aşmış.

Tam gebereceğin sırada:

«— Gel sana iş verelim...» **derler. Zıbarıp gitmeni de sana komazlar.**

Özel bir iş tutarsın, batman için ellerinden geleni yaparlar. Belediyesi, polisi, bekçisi, çöpçüsü üstüne salınır. Vergicisi, algıcısı, avantacısı veryansın ederler.

Halk senden yana değil, onlardan da yana değil. Seyircidir. İkinize dişli adam diye baktığı için, maçın sonu nasıl bitecek, onu merak eder.

İlçe konuşması şöyledir:

«— Öğretmen Hacı Musa Ağa'ya kafa tuttu...»

«— Öyleyse yolcudur...»

«— Kaymakam öğretmenden yana...»

«— O da yolcudur...»

Bu konuşanlara soramazsın:

«— Peki arkadaş o yolcu, bu yolcu sen necisin? Bütün bunlar kimin için oluyor?»

Soramazsın, kutsal halkımızdır. Sorsan:

«— Ben yüzyıllardır sizi seyreylerim. Bu seyirden elime bir şey geçmedi. Ben dalgama bakarım...» **diyecektir.**

Kutsal halkımızı böyle görmek istemediğimizden, ne bu soruyu sorarız, ne de bu karşılığı alırız. Dayanamayız oyunun böyle bitmesine

Bir oyundur sürer gider.

Bir gün oyunun yazarı ortaya çıkacak mıdır? Çıkarsa, bu oyunu ben yazdım, ben de beğenmedim... der m'ola?

Ha, ne dersiniz? Der m'ola?

Amerika'da faşist hareket baş belası haline geldi

Engin AŞKIN
Kanada'dan yazıyor

Gizli kuruluşunun 10. yıldönümünü kutlayan John Birch Society adlı, ünlü Amerikan faşist örgütünün kurucuları, derneğin ilk kurulduğu Indianapolis şehrinde, yeniden biraraya geldi. İndianapolis'teki bu kutlama toplantısına, derneği 10 yıl önce kurup teşkilatlandıran 69 yaşındaki milyoner işadamı Robert Welch başkanlık ediyordu. Amerikan toplumunun, liberal veya radikal bütün ilerici kurumlarına ve statukoya karşı çıkan bütün bireylere, komünist damgasını vurmayı amaç edinen ve bu konuda saf dışı bıraktırıcı her türlü terör metodunu deneyen John Birch Society yöneticileri, yeni ve daha çok etkili bir strateji üzerinde fikir birliğine vardılar.

On Yılın Bilançosu

10 yıl önce çikolata fabrikalarını satarak, bütün parasını, bu derneğin kurulmasına harcıyan kurucu başkan Robert Welch, derneğin incili sayılan **«Mavi Kitap»** üzerinde de, amaç ve hedefler konusunda, yeni eklentiler önerdi. Bu yeni eklentiler, özellikle, üniversite öğrencilerine ve zenci kuruluşlarına uygulanacak gizli veya açık yıldırma metotlarına ilişkin ayrıntıları kapsıyordu. On yıl önce, **«kanserleşen komünizmi, sertlikle yoketmenin, tek çıkar yol olduğuna»** kadar veren 10 kurucunun, bu kutlama toplantısında, sayısı 12'ye çıkmıştı. Hepsi milyoner veya milyarder işadamı ve endüstri patronu olan liderler, önce, on yıllık terör ve yıldırma bilançosunun sonuçları üzerinde tartışmalar yaptılar. On yıl, gerçekten son derece verimli geçen bir faaliyetin örnekleriyle doluydu. 10 yıl önce 100 üyesi olan John Birch Derneği, bugün, bütün eyaletlere dağılmış şubeleriyle ve 150 bini aşan üyesiyle, Ku - Klux - Klan adlı yıldırma şebekesinden hemen sonra gelecek kadar güç kazanmıştı. 4000'i aşan şubesi ve 100'den fazla da, yüksek maaşlı profesyonel koordinatörü vardı derneğin. Aşırı sağ yayınlar satan 450'den çok kitabevi açılmış, 100 Amerikan radyo istasyonunda da, hergün, **«Sam Amcayı Dinliyor musunuz?»** adlı sürekli bir yayın programı düzenlenmişti. Bütün ülkeyi gezen, motorize propaganda ekipleriyle, kapı - kapı dolaşılıyor, **«Rus ve Çinlilerin ajanı olan Üniversitelilerin, Hippie'lerin ve ilerici aydınların»** yokedilmesi için, herkesin derneğe üye olması isteniyordu. 1966 - 1968 yıllarında, çeşitli sağcı yayınların satışından ve yapılan para bağışlarından 4 milyon dolarlık kazanç sağlanmış ve bütün kazancın aynı alana yatırılması öngörülmüştü. Her Şehirde, **«Polisi Destekleme (SYLP)», «Karışıklığın İç Yüzü (TACT)», «Yeni Amerikan İstiklali (TRAIN)»** adlarını taşıyan özel eğitim görmüş yıldırma grupları kurdurulmuş ve hepsine önemli oranda para yardımında bulunulmuştu. Doğu bloku ülkeleriyle, her türlü ilişkinin kesilmesini savunan bir bildiriyle ilişkin bir imza kampanyasında, 1967 Aralığında, 1,5 milyon Amerikalının imza desteği sağlanıyordu. Derneğin resmi organı «American Opinion» dergisi saldırgan ve heyecanlı özelliğiyle, satışını kısa zamanda, 33 binden, 200 Bine çıkarmıştı.

George Wallace'ın Peşinde

İndianapolis'teki 10. uncu yılı kutlama toplantısının bitiminde, bir basın toplantısı yapan lider Robert Welch, hızlandırılacak mücadelesine değindikten sonra, Liberal düşünceli Amerikalıların kurduğu **«Anti - Defamation (İftiraya Karşı Olanlar»** ve **«Group Research»** adlı toplulukları gaflet içinde bulunmakla itham ederek, onları, kendi cephesine katılmaya davet etti. Sözü geçen bu liberal topluluklar, aşırı sağın, Amerika'da iç savaşa yol açacak bir bölünmeyi körüklediği inancını besleyen, ılımlı iş adamlarınca desteklenmekteydi. John Birch Socety'nin üyelerinin çoğunluğu, son Amerikan seçimlerinde, Amerikan Hitler'i adı verilen 3. Cumhurbaşkanı adayı George Wallace için çalışmışlardır. Wallace'i destekliyen, ona oy veren ve kampanyalarında gönüllü olarak görev alan üyelerin oranı %80'i buluyordu. Geri kalan % 20 ise, Richard Ni-

xon'un ardından gitmişti. Lider Robert Welch, **«son derece olumlu bir gelişme»** olarak tanımladığı Nixon zaferini yorumlarken, **«Humphrey'in seçilememesini»**, artık bir liberal iktidara daha tahammülü kalmıyan anti - komünist yığınların isyan çizgisine gelmesiyle ilişkin buluyor. Gerçekte, seçim sonucu, Amerika'da yönetimi etkileyen irili ufaklı baskı gruplarından en azılılarının etki oranı üzerinde kesin bir fikir vermektedir.

AMERİKAN FÜHRERİ ROCKWELL
— Faşizm yine dünyayı tehdit ediyor —

Ve kısaca, aşırı sağın büyüyen gücüne, en açık örnek olmaktadır. Adını, 1945'te, Mao Çe - Tung'la savaşan Çan Kay Şek orduları için casusluk yapan papaz kılığındaki ünlü Amerikan casusu John Birch'ten alan dernek, Kızıl Çin'lilerin yakalayıp kurşuna dizdiği Yüzbaşı John Birch'in anısına, İndianapolis'te bir heykel dikmiştir. Son seçimlerde, Wallace'ın ele geçirdiği eyaletlerde, gerek Wallace'ın partisine ve gerek, idari kurumlara da sızan John Birch Derneği üyeleri, siyasal iktidar konusunda da muayyen amaçlara sahip olduklarını göstermektedirler. John Birch Society'nin yarattığı faşizm ortamında hızla gelişen çetelerden biri de, George Lincoln Rockwell'in liderliğindeki Amerikan Nazi Partisi'dir.

Faaliyet Genişliyor

Sonradan, bir özel soruşturma kurulunun Polisi, **«gerçek suçlu olarak ilan ettiği»** Şikago olaylarında, derneğin aksiyon kollarından TACT adlı kışkırtma ve saldırı gruplarıyla son derece başarı sağlıyan John Birch Derneği, olayları amaca uygun biçimde filme aldırmış ve yine önemli tahrifler uygulayarak bu filmi, **«Amerikada Anarşi»** adıyla, bütün Amerikan sinemalarında aylarca göstermiştir. Bütün liberal grupları; Dr. Spock'u, Dr. King'i ve Robert Kennedy'i, *Üniversite gençliğini, Hippie ve Yippie'leri* komünist ajanlığıyla suçlayan bu filmin etkisi çok geniş olmuştur. Derneğin yakın gelecekteki tasarıları arasında, çeşitli şehirlerde kurulacak yeni yıldırma ve propaganda ekipleri bulunuyor. **«Ahlakı Yeniden Düzeltme»** (MOTOREDE) **«Toplum Reformu»** (SRI) adı verilen bu ek görev kolların kuruluşu yanı sıra, dernek Kanada'da, Toronto şehrindeki ilk dış şubesini yeniden organize edecek. Bundan sonra, İngiltere, Arjantin, Brezilya ve Bolivya'da yeni dış şubeler açılması da tasarılar arasında. 1970 de tümüyle, anti - komünist bir eğitim yapacak olan ilk John Birch Üniversitesi'nin, İndianapolis'te kurulacağını açıklayan Robert Welch, **«diğer milliyetçi (!) toplulukları içine alan tek bir sağ cephe kurulması için, ülke çapında büyük bir eyleme girişileceğini»** açıklıyor.

■

İsveç Hükümeti Kuzey Vietnamı niçin tanıdı ?

Arslan MENGÜÇ
(Stockholm'den yazıyor)

Geçenlerde AP'nin kongresinde **«Türkiye'nin batı dünyası ile paylaştığı belli bir hayat felsefesi vardır. Bu felsefe ferde hürmet eder ve ferdin her sahada bazı hürriyetlere sahip olmasının lüzumuna inanır»** diyen Demirel nedense batı dünyası ile paylaştığı felsefenin ne olup ne olmadığını pek belirtmiyor. Evet batı dünyasında da **«ferde bazı hürriyetler»** tanınmaktadır. Ne var ki bu özgürlük çoğu kez egemen *sınıfların dileğince, kendi sınıf*larının zararına olmadığı sürece tanınmakta, yani kişinin özgürlüğü bir avuç sömürücünün dileğine göre ayarlanmaktadır. Yalnız ısrarla batılılaştırılmak istenen Türkiye'de de kişilere tanınan özgürlüğün ne denli olduğuna, Şadi Alkılıç olayı güzel bir örnek vermektedir.

İkinci Dünya Harbi sıralarında milyonların ölümüne sebep olan Alman emperyalistlerinin de sonunda Almanya'daki ilerici güçlere pes demek zorunda kalarak, ülkelerinde söz düğünceye yer vermeleri, Batı dünyasının **«ferde tanıdığı hürriyetin»** bir belirtisi değil, ezilen işçi sınıfının ve namuslu aydınların kazandığı bir zaferdi. İşte böyle bir zaferin yenisini İsveç'teki ilerici güçler de kazanarak, saldırgan Amerikan emperyalizmine gereken cevabı verdiler. **İsveç Kuzey Vietnam'ı tanıdı.**

ROBERT WELCH
— John Birch Society kurucusu —

Başından beri çift ata oynıyan İsveç'in Kuzey Vietnam'la olan ilişkileri 1965 yıllarına dek uzanmaktadır. 1965'den bu yana Hanoi'de bir temsilcisini bulunduran İsveç'in Vietnam politikasındaki ilk önemli adımı 1968 şubatına rastlar. Geçen yıl Stockholm'de düzenlenen Vietnam haftası dolayısıyla yapılan protesto yürüyüşünde Eğitim Bakanı Olof Palme ile kolkola giden Demokratik Viet-nam Cumhuriyeti'nin (DVC) Moskova Büyükelçisi, ülkedeki sağcı çevrenin büyük bir tepkisiyle karşılaştılar. Öyle ki, Sağcı parti başkanı Yngve Holmberg bir bakanın Amerika aleyhindeki bir yürüyüşe katılamayacağını belirterek, O. Palme'nin istifasını ve Amerika'dan özür dilenmesini isteyecek kadar ileri gitti. Amerika İsveç'teki elçisini geri çağırmakta ve Amerikan liman işçileri İsveç'ten gelen malları boşaltmamak için greve gitmekte bir an bile tereddüt etmediler. Yıllardan beri polis kordonu altında gece gündüz korunan Amerikan elçilik ve ticaret merkezi binaları, Stockholm'ün göbeğindeki birer yasak bölge olmuştu sanki! İsveç kapitalistlerinin Vietnam Harbi dolayısıyla Amerika'dan gelen tatlı kârları, onların kişinin temel haklarından biri olan gösteri, yürüyüş gibi özgürlüklerinin yok olmasına yardıma zorluyordu. SAAB uçak fabrikaları harp endüstrisinin temel hammaddeleri Amerika'ya satıyor, İsveç inşaat firmaları *Laos'da askeri amaçlarla kul*lanılacak yol ihalelerini üzerine alarak dolaylı yoldan Amerikalıları Vietnam Harbi'nde destekliyorlardı.

Bu sonbaharda seçimleri büyük bir zaferle kazanan Sosyal Demokratlar, ister istemez seçmenlerinin seslerine kulak vermek zorunda kaldılar. 1968 ilkbaharında 19 işçi sendikası delegeleri temsilcisi bulundukları inşaat ve maden işçileri adına hükümetin DVC'yi tanıması için baskı yaptılar. SAP Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin temel desteği olan sendikalarının ya-

İSVEÇ'TE BİR VİETNAM GÖSTERİSİ
— Sokağın baskısına hükümet boyun eğdi —

nında SAP'ın gençlik kuruluşları, İsveç komünist partisi ve ona bağlı işçi sendikaları, bütün ülkeye yayılmış olan İsveç - Vietnam komiteleri de DVC'nin tanınmasını istiyorlardı. Geçen kasım ayında üyelerinin toplamı 80 bini bulan değişik kuruluşlar aynı istekle hükümetin kapısını çalmışlardı. Sonunda dışişleri bakanlığında yapılan 15 günlük çok gizli çalışmalar bir sonuç vermiş ve 10 Ocak 1969'da İsveç DVC'yi tanımıştır.

İsveç'in Pekin Büyükelçisi Lenart Petri, bundan böyle Hanoi Elçiliği açılasıya dek her iki ülkenin de elçilik görevini birlikte yürütecek. Patris'teki toplantıların çıkmazda olduğu bir sırada İsveç'in Demokratik Vietnam Cumhuriyeti'ni tanımasını batılı gözlemciler iki noktaya bağlıyor.

1 - DVC'nin. tanınması için çok uygun bir zaman seçilmiştir. Şöyle ki, eski başkan Johnson'dan yeni başkan Nixon'un görevini teslim aldığı bu sıralarda İsveç, Amerikan başkanlarının direkt hücumlarına uğramalarından kurtulmaktadır.

2 — Yurt içindeki muhalefetin zorlaması.

Tarafsız bir dış politika güttüğünü dünya kamu oyuna inandırmak isteyen İsveç yöneticileri, M.B.'lerde ne denli tarafsızlık oyunu sahneye koyarsa koysun; kendi vatandaşlarına bile karşı tarafsız olmıyan bir ülkenin dış politikasının nasıl tarafsız olacağı düşünülmeğe değer! 8 Ocak 1969 tarihli sosyal demokratların gazetesi Aftonbladet'de bir İsveç milli emniyet mensubu şöyle söylüyordu: **«Bizim en büyük düşmanımız, Tidsignal'de yazı yazanlardır»** (İsveç'in tek haftalık solcu gazetesi - İKP'nin gayri resmi yayın organı). Ve 7,5 milyon nüfuslu bir ülkede 300.000 kişinin komünist ve sol eğilimli olduklarından dolayı fişlenmesi kanımızca ülkedeki taraflılığın en kesin belirtilerinden biridir.

İsveç bugün DVC'yi tanımıştır ama bu tanıyış ülkedeki barıştan ve özgürlükten yana olanların ve hepsinden de öpemlisi hapislere girmek, polis copları altında ezilmek bahasına bile olsa yüzlerce genç sosyalist devrimcinin çabaları sonucundadır.

İsveç'i, demokrasi ve barıştan yana solcu güçlerinin kuvvetli olduğu diğer Avrupa ülkelerinin de izleyerek DVC'yi tanıyacakları muhakak. İsveç Demirel'in batı dünyası ile belli bir felsefeyi paylaştığı ülkelerden biri idi. Çoğu NATO, CENTO, SEATO gibi emperyalist uluslar arası katil şebekelerine üye olan ülkeler ile Amerikan emperyalizminin boyunduruğu altında olan gerici askeri cuntalarla yada faşist diktatörlükler ve monarşilerle yönetilen Güney Vietnam'ı tanımış ülkeler şunlar:

Türkiye, Amerika, Batı Almanya, Belçika, Fransa, Danimarka, İtalya, Lüxemburg, Norveç, İngiltere, Yunanistan, Hollanda gibi NATO ülkeleri ve Arjantin, Brezilya, Panama, İspanya, Portekiz, Tunus, Fas, Ürdün, İran, Lübnan, Libya, Tayland, Singapur, Burma, Senegal, Formoza, Güney Kore, Laos, Hindistan, İsviçre, Avustralya, Fildişi Sahili, Japonya, Filipinler, Yeni Zelanda, Avusturya ve İsveç...

Beyazlar için cennet, zenciler için cehennem olan bir faşist ülke

Güney Afrika

Selma ASHWORTH
(Londra'dan yazıyor)

Afrika kıt'asının güneyindeki bu cumhuriyet, bugün dünyadaki en ırkçı, en insafsız ve en zorba bir rejimdir. 10 milyon'a yakın zencinin, 1,5 milyon renklinin (zenci, beyaz, asyalı karışımı) ve yarım milyon Asya'lının, 3 milyon beyaz'ın elinden çektiği, insanı insanlığından tiksindiriyor...

Güney Afrika'nın tarihçesine çok kısa bir göz atarsak, göreceğimiz şudur: Hollanda'lılar buraya ilk olarak 1652 yılının nisanında gelmişlerdir. Gelenleri getiren geminin kaptanı Jan Van Riebeck, Kap burnunda bir limana, beraberindekilerle yerleşmiş ve ufak bir koloni kurmuştur.

36 sene sonra, 14. Louis tarafından Fransa'dan atılan Fransız protestanları Huguenot'-lardan da bir grup, Hollanda'lıların yanı sıra yerleşmiştir. İngilizler 1795'te Kap'a gelmişler, Hindistan'a giden yolları kontrol altında bulundurabilmek için yavaş yavaş Natal'a kadar uzanmışlardır...

Uzun bir süre Hollanda'lılarla, İngilizlerin menfaatleri çarpışmıştır. Sonunda derinlemesine değilse de, bir birlik kurabilmişlerdir.

İşte, şimdi Güney Afrika'da astığı astık, kestiği kestik olan beyaz adamın hikayesi böyle başlamıştır.

1925'den bu yana, Afrikaan dediğimiz, Hollanda'lı aslından gelen beyazların en büyük emeli, mutlak «beyaz üstünlüğü» **kurmaktı. Hattâ bu konuda bile biraz ileri gitmek, İngiliz adalarından gelenlerle, Hollanda'dan gelenler arasında bir düşünüş farkı yaratmak istiyorlardı.**

Birinci adım olarak, 17. asırda doğmuş olan Afrikaans dilini, devletin resmi dili kıldılar. İngilizce ikinci plana düştü. (Afrikaans dili, modern Hollanda dilinden çok farklıdır. Bünyesinde pek çok zenci kabileleri Hottentot ve Bantu'ların dillerinden, Malay ve Portekizceden kelimeler vardır.)

Beyaz ile zenciyi tamamen ayrı yaşatma planları 1948'de organize olmuş bir şekilde ortaya çıkmıya başlamıştır. Bu tarihte yönetimi ele alan Malan hükümeti, tüm Afrikaan (Hollanda aslından) lardan kuruluydu.

1949'da Malan, okullarda, şehirlerde ve işyerlerinde beyaz üstünlüğünü kurmak amacıyla, ırkları ayıracağını vaad etti; aynı yıl zencilerin yaşamak ve çalışmak için 21 şehre girmesi yasaklandı.

1950'de «Ahlâka aykırı hareketler kanunu» **ile zenci ile beyazın evlenmesi, beraber gezmesi veya münasebette bulunması yasak edildi. Ve hemen akabinde Güney Afrika ulusunu,** «Race Classification»**dan (Irk sınıflandırmasından) geçirmiye başladılar. Bu kanun öylesine amansız bir şekilde uygulanmıştır ki, Hitler bile amansız ırkçı politikasında, bilimsel metodların böylesine başvurmamıştır.**

Artık bundan sonra amansız yasalar birbirini izlemiştir...

«Separate Amenities Act» ile beyazların, zencilerin ve renklilerin birbirlerinden ayrı, genel taşıtlarda seyahat etmesi sağlandı.

Bilgi ve ustalık isteyen işleri yalnız beyazlar yapabilir. Zencilere en aşağılık işler düşmekte, lağımcılık, hamallık, çöpçülük, duvar örme, asansör işletme ve 3 tondan aşağı kamyon kullanma hakkı tanınmaktadır sadece..

«Group Areas Act» ile Güney Afrika, çeşitli yaşama bölgelerine bölünmüştür. Bir zenci, beyazların yaşadığı bölgede yaşıyamıyacağı gibi, bir renkli de zencinin yaşadığı bölgeye yerleşemez. Yoklamacılar, polisler, siyasi polisler günün veya gecenin herhangi bir saatinde bu bölgelere girip, yasalara karşı gelen olup olmadığını araştırırlar.

«Suppression of Cummunism Act» **(Komünizmi yoketme kanunu) Adalet Bakanına mutlak haklar tanımıştır. Bir kimsenin komünist olup olmadığına sadece Adalet Bakanı karar verebilir. Bakanın** «Bu adam Komünistdir» **diyeceği kimse mahvolmuştur. Zira Bakan bu karara nasıl vardığını ispatlamak zorunda değildir.** «Elimdeki vesaik bu kimsenin Komünist olduğunu gösteriyor» **demesi, o kimsenin 15 yıl hapis yatmasına yol açabilir..**

«Industrial Conciliation Act» **karışık ırklardan kurulmuş sendikaları yasa dışı sayar ve böyle bir sendika kurmıya girişenler en aşağı 5 yıl hapis cezası yer ve her türlü medeni haklarını kaybeder.**

Bence Güney Afrika Cumhuriyeti'nin, «Apartheid» **(Irkların ayrılığı) politikasının getirdiği en korkunç kanun, 1953'te yürürlüğe girmiş olan** «Bantu Education Act» **dir. (Bantu, Apartheid dilinde bütün zencileri temsil eden kelimedir.)**

Bu dehşet verici kanunun babası, öldürülen Başbakan Hendrik Frensch Verwoerd'dir: «Afrikalı zenci için, beyaz toplumun içinde yer yoktur. Onun boş yere ümitler beslemesi ve diplomalar alması zararlıdır. Okumuş bir zenci eğitimine uygun bir iş bulamıyacağına göre, zencinin ABC'den fazla bir şey öğrenmesi lüzumsuzdur. Amelelik, hamallık etmek ve beyazların vereceği emirleri yerine getirmek için derinlemesine bir eğitim gerekmez.» **demek küstahlığında bulunan Verwoerd, Hitler'in Slav ırkları için izlemek istediği eğitim politikasını başarmıştır.**

Bu, zenciyi bilgisiz bırakma yasasıdır...

• **Güney Afrika'da zencinin ilerlemesi en aşağı 200 yıl geriye gitmiştir. Prof. Burhop'un UNESCO için hazırladığı etüdde yürekler acısı bir gerçek ortaya çıkmaktadır. 1953'e kadar, üniversite mezunu zenciler vardı. Fakat 1956 ile 1962 yılları arasında Güney Afrika'da tek bir zenci veteriner, inşaat mühendisi, makina mühendisi, elektrik mühendisi, mimar çıkmamıştır. 1962'de bir Zenci üniversitesinin bitiren tek zenci mühendis de memleketi terketmek zorunda kalmıştır. Bu yıllar arasında Asyalılardan da bir tane Hintli radyo mühendisi yetişmiştir.**

«The Criminal Law Amendments Act» **ile Apartheid kanunlarına karşı gelenlere verilecek cezalar bir kaç misline çıkarılmıştır. En hafif tarafından bu kanunu çiğneyen 840 sterling para cezasına, 3 yıl hapis cezasına ve bedeni cezaya, yani kırbaç yemiye mahkûm edilir. Parayı ödeyemiyen fakir zencinin yeyeceği kırbaç adedinin ne kadar olacağını havsalanıza bırakıyorum. Bu yasalara kafa tutmak ne kadar ağır cezalara yol açıyorsa, halk'ı bu kanunlara kafa tutmıya çağırmak, kışkırtıcı propaganda yapmak daha da ağır cezalara sürükler insanı.. 1400 sterlig para, 5 yıl hapıs ve kırbaç...**

Hapise atılan her zenci, kadın, erkek, genç, ihtiyar, muhafızların ve polisin ve bütün diğer mahpusların gözleri önünde, çırılçıplak soyularak, «Tausa» dansını etmeye zorlanır. Üzerinde gizli silah getirip getirmediğini anlamak için

Güney Afrika'da bir zencinin ortalama hayatı 35 senedir. Her 100 zenciden yalnız 55'i on beş yaşından fazla yaşıyabilir. Apartheid'in getirdiği kanunlardan, zencinin en ağırına gideni «Pass» **kanunu,** «Kimlik belgesi» **taşıma yükümlülüğü olmuştur. 10 yaşından yukarı her zenci, kimlik belgesi taşımak zorundadır.**

3 milyon beyazın elinde, 10 milyon zenci, her gün adım başına, her gece yatağında bile kimliğini saptamak zorunda bırakılıyor... Bir lokma ekmek için en aşağılık zulme «eyvallah» **demek mecburiyetinde kalıyor...**

Zencilerden kurulu partilerin tümü kanun dışı edilmiştir. Zenci politikacılar ya asılmış, yahut ta 20 kusur yıl hapis cezası yemiştir...

Gene de örgütlenmekten tamamen yoksun olan zenciler, 21 Mart 1960 sabahı Sharpville'de, muazzam bir dalga halinde ellerindeki kimlik belgelerini yırtarak, yakarak Johannesburg'a doğru yürümiye başladılar. İçlerinde hiçbiri silahlı değildi. Polis paniğe uğrayıp ateş açtı... «Ayrılık» **duvarına, polisin kurşununa, ellerinde kimlik belgeleriyle saldıran zenciler 67 ölü, 186 ağır yaralı verdiler, onların da çoğu yaralarından yaşıyamadılar.**

Aradan 9 yıl geçti. Durum zenciler için her gün biraz daha dehşet kesbetmektedir. Apartheid «Ayrılık» politikasının gelecek kurbanları arasında karaderililer kadar beyazlar da olacaktır. Hem de nasıl!..

...den önce İş Hukuku açısından grevin tarif... rak unsurlarını tesbit etmek gerekir. 275 sa... nunun 17. maddesine göre «İşçilerin; topluc... mamak suretiyle bir işkolunda veya işyerin... liyeti durdurmak veya işin niteliğine göre ... ölçüde aksatmak amacıyla aralarında anlaşı... yahut bir teşekkülün aynı amaçla topluca ... maları için verdiği bir karara uyarak işi b... larına grev denir.»

Bu tarife göre; grevin başlıca iki unsuru bul... tadır:

1 — İşçilerin işi bırakmaları

2 — Grev hususunda anlaşma veya işçi teş... nün kararına uyma.

Mesele bu tarife göre, işyerini terk'in işçi... bırakmaları unsuruna dahil olup olmadığın... gelmektedir. Şayet işyerini terk, grevin bir ... olarak telâkki edilecekse işgal fiiline T. Cez... nunun 201. maddesi uygulanacak, aksi takdir... sayılı kanunun kanunsuz greve ilişkin madd... gulanacaktır. Sayın Prof. Dr. Sahir Erman ... Sahir Kurutluoğlu, Kara Avrupa'sındaki ...

İŞTE RAPOR!
— İşçi nasıl ezilecek? —

İşçi hareketini ezmek için işverenlerin gizli raporu!

Emek TAŞKIRAN

Türkiyenin bir iktisadi dar boğaza girmekte olduğu 1969 yılının başlarında, işveren kuruluşlarının üst organı Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, emekçilere ve onların mesleki örgütleri Sendikalara bir Noel hediyesi hazırlamıştır... Anayasa haklarına dayanarak, emek güçlerinin gerçek karşılığını alma ve insan olduklarını *kabul ettirme* savaşındaki her direnişlerinde bu hediyenin bir parçası, allanıp pullanıp, ham armut gibi emekçilere sunulacaktır...

İktisadi dar boğazlara girildikçe, artacak krizin sonunda mevcut işsizliğin daha da büyüyeceği bir gerçektir. Bu sebeple 1969 *yılında «sokağın sesi»* sırça saraylarında, kış ortasında bahar yaşayanların kulağına herhalde karsuyu kaçıracaktır... Şu halde tezelden TEDBİR gerek!... İktidarca alınan ya da alınacak tedbirler dizisine, geçtiğimiz günler içinde sessizce ama sonucu bir hayli gümbürtülü bir yenisi eklendi: Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun, bir takım ilgililere yolladığı ve kamu oyuna açıklanmıyan, **«İŞYERLERİNDE VUKU BULAN KANUN DIŞI OLAYLAR HAKKINDA RAPOR»u...**

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu; **«Son zamanlarda dünyada öğrenci boykotlarıyla başlayan bazı fiili davranışlar, memleketimizde çalışma hayatına da sirayet etmiş ve çalışma hayatımız bu nev'i fiili davranışlar nedeniyle, sıkıntılı bir dönem içine girmiştir. İşi yavaşlatma, durdurma, işyerini kuşatma, işgal ve işyerine işçi sokmama gibi şekillerde tezahür eden fiili davranışların devam etme istidadı göstermesi üzerine», «...konuyu bilimsel açıdan incelemek» ve «gerekli tedbirleri tesbitte zaruret»** duyarak teorisyenlerinden kurulu komisyona bir rapor hazırlattırmış bulunmaktadır... Komisyonun ilk bilimsel bulgusu da **«...olayların âdeta belli bir merkezden yönetiliyor intibaının doğması»**dır. Raporda, son işçi hareketleri topluca, **«işgal», «oturma grevi», «verimin düşürülmesi», «kuşatma»** gibi başlıklar altında sınıflandırılarak incelenmiş ve bunların tanımlaması yapılmış, nedenleri *saptanmış*, giderilmesi çareleri düşünülmüştür.

İşte raporun en ilginç bölümlerinden birisi bu **«Çareler»** bölümüdür. Çare olarak düşünülen tedbirler **«Önleyici»** ve **«Giderici»** olarak iki kısımda sözkonusu edilmiş bulunmaktadır. Kullanılan ifadeyle **«idari ve adli merciler»**i âdeta baskı altına alma amacı güdülen raporun **«Giderici tedbirler»**inin **«İşletme dışı tedbirler»** bölümünü buraya aktarmamız herhalde **«demir ökçe»**nin kapı eşiğine geldiğini göstermeye yeter...

İşletme dışı tedbirler **«İdari tedbirler»** ve **«Adli tedbirler»** olarak saptanmış bulunmaktadır.

İdari tedbirler: **«Kanun dışı grev, işgal, oturma grevi, verimin düşürülmesi gibi fiiller kollektif ve mütemadi birer suç teşkil etmektedirler. Bu durum karşısında mani zabıtanın amiri olan idari mercilere (duruma göre Valilik veya Kaymakamlık) suçu tatil etme görevi düşmektedir.»** şeklinde formüle edilerek ilgili merciler uyarılmaktadır.

Adli tedbirler konusunda **«... işgal, oturma grevi, verimi düşürme gibi fiiller takibi şikâyete bağlı suçlardan değildir. Ancak tatbikatta, bazı savcıların psikolojik nedenlerle işverenden şikâyet dilekçesi, hattâ delil talep ettikleri de bir vakıadır.»** denilerek savcı'lardan şikâyetçi olunmaktadır.. Ayrıca; **«Bu gibi durumlarda gerekirse Valilik veya Bakanlığa müracaatla kovuşturma açılmasını sağlamak mümkündür.»** diyerek işverenler de öğütlenmektedir...

Olayların ceza hukuku açısından incelenmesi Prof. Dr. Sahir ERMAN ve eski Adalet Bakanı - CHP Milletvekili Av. Sahir KURUTLUOĞLU'na yaptırılmış, onlardan **«icazet»** alınmıştır.

İşgal halinde uygulanacak ceza hükümleri, raporda şöylece saptanmıştır. **«İşyerini terketme»**, fetvacılarca, grevin bir unsuru sayılıyor ve işgal olayında 275 sayılı yasanın 54. maddesinin uygulanamıyacağı sonucuna varılıyor. Dönülüyor Ceza Kanununa. Bu eylem **«*Sanat ve Ticaret serbestisini tehdit veya men* suçudur»** diyerek T.C.K. nun 201. maddesinin uygulanabileceği kararlaştırılıyor... Bu 19. yüzyılın **«bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler»** görüşünün sonucu ceza tehdidi hakkında rapordaki ifade; **20.** yüzyılın aya ulaşan insan*lığının değer yarrgıları yanında*, Türkiye'deki hakim sınıfların zihniyetini yansıtması ve işçi sınıfını nasıl bir karanlık ortamın beklediğini göstermesi bakımından aynen alınmaya değer...

Konfederasyon teorisyenleri, **«Gerçi 201 nci maddede 19. asrın ferdiyetçi görüşünün hakim olduğu ve belki de iş hukukunun gelişmesi ile zımnen ilga edildiği düşünülebilir. Maddede ferdiyetçi görüşün hakim olduğu doğrudur. Amma zımnen ilga keyiyetini kabul etmeye imkân yoktur. Zira 1957 de T. Ticaret Kanununun yürürlüğüne dair 6763 sayılı kanunla madde tadilan ipka edildiği gibi ne 274, ne 275 sayılı kanunlarla, ne de daha sonra çıkarılan iş mevzuatıyla ilga edilmiş değildir.»** diyerek rahatlıyorlar...

Ancak işveren sendikalarının üstün tecrübesi sonucu, **«Uygulamada 201. maddenin tatbiki hususunda tereddütler duyulduğu ve bazı mahkemelerin «Ticaretten men» kastı aradıkları»** keşfedilmiş. Oysa maddede **«kasta»** dair bir açıklık yokmuş!

Bay Sahir'ler bu konuda: **«Suçun manevi unsuru için iş-**

Namlı fetvacılardan Sahir Erman şimdi de patronların hizmetinde.

SAHİR KURUTLUOĞLU
— İşçi düşmanı CHP'li! —

çinin ticaret serbestisini tahdit veya menetme neticesini bilmesi kâfi ve yeterlidir. Bu bakımdan uygulamada tereddüt duyulmaması gerekir.» demektedirler. Böylece bu problem de hallediliyor.

Bundan sonra daha önemlisi işgal edilen işyerinin tahliyesi sorunu. Bu konuda yorumsuz olarak rapordaki görüşü aynen almak yeterlidir sanırım...

«İşgal edilen bir işyerinin tahliyesine gelince, 5917 sayılı gayri menkule müdahalenin men'i hakkındaki Kanunu uygulamaya imkân yoktur. Evvelemirde Kanunun amacı buna müsait değildir. Kanunun amacı büyük ölçüde çatışmalara sebep olan arazi ihtilâflarında mülki makamlara ani tedbirler alma imkanını vermektir. Öte yandan işgal olayı karşısında 5917 sayılı Kanun genel kural niteliğinde olup, bu olayda özel kuralın (yani 201 nci maddenin) uygulanması gerekir. Üstelik 5917 sayılı kanun zilyedliği koruduğundan tersine işlemesi de mümkündür. Öyle bazı idareciler çıkabilir ki, bir işyerini işgal altında tutan işçilerin zilyedliğini koruyup, malik olan işverene de mahkemeye müracaat etmesini bildirebilirler.

Bu duruma göre işyerini tahliye ve sanıkları tevkif, delil tedariki gibi görevleri yerine getirmek durumunda olan Savcılığa düşmektedir. Öte yandan işlenmekte olan mütemadi bir suçu tatil bakımından mani zabıtaya ve dolayısıyla mülki makamlara da görev düşmektedir.»

Böylece işgal olayında işçiler Türk Ceza Kanununun 201. maddesi uyarınca bir aydan iki yıla kadar hapis ve 100 liradan 500 liraya kadar para cezası ile karşı karşıyadırlar...

Oturma grevleri ile verimin düşürülmesi söz konusu edilen olaylarda 275 sayılı yasanın 58. maddesinin uygulanması öğütlenmektedir.

Oturma grevinde «Verimin düşürülmesi» gerekçe olarak kullanılacak ve işçiler cezalandırılacaktır. Ancak 58. maddedeki «verim düşürme» olayının sabit olması için işçilerin; verimi düşürmek kastıyla «toplu hareket» etmeleri ve bu amaçla «anlaşmış» bulunmalarının gerekliliği söz konusudur. Bay Sahir'ler buna da çözüm getiriyor, bu konudaki görüşleri şu: «... madde Ceza Hukukunun iştirak nazariyesine göre uygulandığı takdirde herhangi bir güçlük olamıyacağı» ve «Anlaşmadan maksat toplanıp görüşme neticesinde alınan bir kararın varlığı değildir. Anlaşma ile kasdedilen, işçinin iradesinin neticeye yönelmesidir. Bunun için, sözle, yazıyla veya işaretle anlaşmaya lüzum yoktur. Bir işçinin, başka bir işçiyi görüp aynen verimi düşürmesi veya işi durdurması; iradesinin neticeye yöneldiğini gösterir.»

Raporda böylece, oturma grevi ve verimin düşürülmesi olayı iddiasıyla 275 sayılı yasanın 58. maddesi uyarınca işçilerin «üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ve 500 liradan az olmamak üzere ağır para cezası» ile cezalandırılabilecekleri sonucuna varılmaktadır.

Öte yandan raporda «Kuşatma» olarak tanımlanan bir zoraki suç için de T. C. Kanununun 201. maddesinin uygulanabileceği ileri sürülmektedir.

Ayrıca raporu hazırlayan komisyon, bilirkişi olarak başvurdukları Bay Sahir'lerin görüşüyle de yetinmiyor ve ekliyor: «Bu görüşler, işyerinin terk edilmesinin grevin bir unsuru olduğu faraziyesine bina edilmiştir. İşyerinin terk edilmesinin grevin bir unsuru sayılıp sayılmıyacağı konusunda mahkemelerden henüz kesin bir içtihat sadır olmadığına dikkati çekmekte fayda vardır. Komisyonumuza göre işyerini terk, grevin kanuni tarifinde yer almamıştır ve grevin bir unsuru olarak kabul edilemez. Bu duruma göre işgal ve oturma grevi olarak adlandırılan fiiller kanunsuz grev kapsamına girecektir..»

Bir de özellikle olaylarda mutlaka ve ısrarla sendikaların sorumluluğunun aranması işverenlere öğütleniyor. «Bilhassa yürürlükte olan bir sözleşmenin mevcut olduğu hallerde bu tedbire başvurmak kolaylaşmaktadır. Bir hadisede, Sendika temsilcilerinin de kanunsuz fiile karışmaları, sözleşmenin ilgili maddesi karşısında, Sendikanın teşviki mahiyetinde telâkki edilmiş, sorumluluktan çekinen temsilcilerin işe başlamak, Sendikanın da olayı takbih etmek zorunda kalması üzerine işçiler, kanunsuz fiile son vermek zorunda kalmışlardır..» Böylece bir taşla iki kuş vuruluyor, işçiyle sendikası karşı karşıya getirilmiş oluyor...

Başından sonuna kadar birtakım «merciler»i inatla uyarma ve etkileme amacına dönük, dahası «adli tedbir»ler bölümü dava dilekçesi havasında hazırlanan raporun en can alıcı noktası da muhakkak ki «politik tedbirler» başlığı altında kaleme alınan kısımdır.

İşte sözkonusu politik tedbirler:

«Kanunsuz fiil ve hareketlerden edinilen tecrübeye göre başlıca güçlüklerden biri, idareyi ve adliyeyi kanunları eksiksiz uygulamaya ikna etmek olmaktadır. Yetkili mercilerin kanunları tam ve eksiksiz uygulayacaklarına dair şüphe, işverenlerin bu mercilere olan güvenini sarsmakta ve taviz yoluyla da olsa, meseleyi kendi imkânlarıyla halletmeye yönelmektedir. Her an kanunsuz bir fiil ve hareket karşısında kalması muhtemel olan işverenlerin yasalara ve uygulayıcılara olan güveninin herhalde iadesi gerekir. Bu konuda ise hükümetin dikkatini çekmek Konfederasyona düşmektedir...»

Bu rapordan sonra, işverenlerin güvenini yitiren yetkili mercilerin bu güveni iade etmek yolunda neler yapacaklarını herhalde yaşayanlar görecektir. Ve ilk yeni yıl hediyesi de SINGER emekçilerine verilmiştir...

BASIN DİYOR Kİ

Anadolu basını Bâbıâli'nin yeni bir oyunu ile karşı karşıya

Böylece malûm ola!

Conson uçtu.

Nikson kondu... Bayan Conson kıskançlığından kahrola dursun, nihayet muradına erdi Nikson.

Conson bugün pek kötü bir ambalajla tarihe hediye edilmiştir. Ama zaman geçtikçe Conson'un bir çok seleflerinden daha beter olmayan bir başkanlık devresi sürdürmüş olduğu anlaşılacaktır. Belki de bir gün gelecek, «sonradan görmüşlüğü» pek buram buram kokan karısından başka yadırganır tarafı da bulunmayacaktır.

Bence Conson, dünya politikasında bir çeşit «burjuvalar Stalini» olmuştur.

Bu cihet böylece mâlum ola.

NİMAMETTİN NAZİF
(Y. İstanbul - 22.1.1969)

Haftanın karikatürü

Ali Ulvi, Cumhuriyet - 21.1.1969

Dev rotatifleriyle, bölge baskılarıyla, geniş dağıtımıyla Anadolu basınına son yıllarda büyük darbeler indiren Bâbıâli, son defa gerçekleştirdiği bir teşebbüsle, Anadolu'daki muhabir kadrolarını lağvetmiş ve bütün Anadolu istihbaratı tek elden yönetilmeğe başlanmıştır.

Bâbıâli'nin Anadolu'ya karşı giriştiği bu oyunun içyüzünü Eskişehir'de yayınlanan Sakarya Gazetesi şu şekilde açığa vurmuştur:

«Haber Ajansları arasındaki gizli mücadele sürerken, İstanbul gazetelerinin Anadolu Muhabirliklerini temizleme yolundaki çalışmalarına «Cumhuriyet» de katılmış ve «Beyaz Bayrak» kaldırarak, «Hürriyet» tröstüne teslim olmuştur.

Türk aydınının bilmesinde yarar gördüğümüz için, bu ilginç basın olayını, biraz genişleterek açıklıyoruz:

1968 yılı içinde Dünya gazetesi sahibi Bedii Faik'in önderliği ile bazı büyük İstanbul gazeteleri Türk Haberler Ajansının geliştirilmesi ve güçlendirilmesi yolunda teşebbüse geçmişler. Cumhuriyet gazetesi'ne bu yolda bir teklifte bulunmuşlardır. Cumhuriyet gazetesi önce ortaklığa girmeye karar vermişse de sonradan vazgeçmiş ve Yeni Ajans'a abone olacağını söylemiştir.

Bu arada «Hayat» ortaklığını içlerine almak suretiyle Dünya, Tercüman, Milliyet gazeteleri, Türk Haberler Ajansı'nı yeni bir güce kavuşturarak yurt çapında bir kuruluş haline getirmişler ve 15 aralık tarihinden itibaren çalışmaya geçirmişlerdir. Son zamanlarda gazetelerde gördüğümüz «THA» ibaresi işte Hürriyetin Haber Ajansı'na karşı bazı İstanbul gazetelerinin kurduğu yeni haber örgütünün ilk harfleridir.

Ancak ne var ki, gazete okurlarının bir mesleki rekabet ve daha seri haber almak için kurulduğunu yada geliştirildiğini sandığı bu ortaklığın altında yatan amaç ise bir sömürü davranışından başka bir şey değildir.

Gazetelerin haber ajanslarına tamamen bağlanmalarına kadar İstanbul ve Ankara gazetelerinin % 75'i Anadolu muhabirlerine ücret ödememekteydiler. Çünki onlar için Anadolu, vermeden sömürülmesi gereken pazardı. Ne var ki, Hürriyet, batılı anlamdaki işletmeciliği ile ortaya çıkınca, Anadolu muhabirliği karşılığı olan bir meslek haline gelmiştir. Örneğin, bir «Cumhuriyet» Gazetesinin muhabiri aylık haberlerine karşılık 300-500 lira prim alabilirken Hürriyet hak etmişse muhabirine 4-5 bin lira arasında bir ödemeyi rahatlıkla yapabilmiştir. Yine bir «Cumhuriyet» Gazetesi'nde Anadolu'dan gönderilen bir resmin bedeli 10 lira olarak değer bulurken Hürriyet'de bu ölçü 100 lira, 250 lira yada 500 lira olabilmiştir.

Cumhuriyet gibi köklü gazeteler, modern işletmeciliğe nasıl ayak uyduramamışsa hiç bir prim ödenmeden muhabir çalıştırmayı bir hak sayan İstanbul'un bir çok gazeteleri de tabii ki buna ayak uyduramamış ve sonunda da Anadolu'daki tüm muhabirler Hürriyet'in kurmuş bulunduğu Haber Ajansı'na bağlanmışlardır.

Anadolu'da geniş bir örgütlenmeyi sağladıktan sonra, Haber Ajansı bu kez yavaş yavaş refiklerine el atmaya ve onları kendisine abone etmeye başlamıştır. Futboldaki gelişmeyi iyi izleyen Hürriyet'çiler, önce sekreterleri ele geçirerek, gazetelere spor sayfalarından sızmaya başlamışlardır. Bunun ilk örneğini Eskişehirsporun maçlarında bulmak mümkündür. Eskişehirspor'u önemsemiyen bazı İstanbul gazeteleri onun maçlarını gününde ve resimleriyle Haber Ajansı'nın verdiğini görünce ayılmışlar ve sonunda muhabirleri bulunmadığı için ona bağlanmak suretiyle, Eskişehir haberlerine önem verir gözükmek istemişlerdir.

Hürriyet'in ajansı, çok geçmeden arka sayfalardan iç say-

falara ve nihayet ön sayfalara geçmek suretiyle İstanbul'daki örgütsüz gazeteleri, haberleriyle beslemeye başlamış ve kısa zamanda Türkiye'nin en geniş örgütüne sahip Anadolu Ajansı ile de yarış etmeye başlamıştır.

Hürriyet'in Anadolu pazarını ele geçirmesi üzerine bazı İstanbul gazeteleri direnmek istemişler ve kendi çaplarında kadrolar kurarak hiç olmassa spor haberlerini zamanında vermeye çalışmışlardır. Çünki, bir kez Anadolu muhabirlerine fazla para ödemek durumunda kalmışlar, bu da zorlarına gitmiştir. İkincisi, telefon ücretleri çoğalmış, bu da onlar için «yıkım» olmuştur sözde. Asırlardan bu yana yalnız Anadolu'dan almış, vermeye alışmamış olan bu sömürücü örgütler sonunda Türk Haberler Ajansı'nı geliştirmek suretiyle yeni bir ticari taktiğe başvurmuşlardır. Böylelikle hem Hürriyet'e karşı bir nevi mücadele edecekler, hem Anadolu'cu gözükecekler ve hem de büyük hizmetlerini yerine getireceklerdir. Oysa anlattığımız gibi amaç yalnız Anadolu harcamalarını mümkün olduğu kadar kısmak, biraz daha fazla kazanmaktır.

Nitekim Türk Haberler Ajansı örgütlenince, önce Dünya, sonra Tercüman Gazetesi, bir çok illerle birlikte Eskişehir gibi önemli bir haber merkezinin bile muhabirlerini kaldırmakta sakınca görmemişlerdir. Buna Anadoluculuğu olan Milliyet Gazetesi de katılmış ve çok geniş olan yurt servisini tamamen kaldırmıştır. Bazı büyük merkezlerindeki muhabirlikleri de yalnız maç haberleri vermek suretiyle bırakmıştır. Yeni İstanbul, Akşam gibi muhabirlerine ücret ödemeyen gazeteler de bu akıma uymuş ve yurt servisini tamamen kaldırmak suretiyle önemli bir dertten böylelikle kurtulmuşlardır. Son Havadis Gazetesi de çok geçmeden aynı yolu izlemiş ve Anadolu'yla ilişiğini kesmiştir.

Ve... sonunda da «Cumhuriyet» Gazetesi de almış bulunduğu yeni bir kararla bu yeni akıma ayak uydurmakta geri kalmamış ve Anadolu örgütünü kaldırmıştır. Yalnız, ne var ki kararın ilginç yanı, Cumhuriyet'in THA ile işbirliği yapmak yerine H.A ile anlaşması olmuştur. Böylelikle, Türkiyenin kendisine özgü durumu olan tek gazetesi de, Hürriyet tröstüne bağlanmış, yani bir alanda da diğer gazeteler gibi teslim olmuştur.

Bundan böyle «Yurt Haberler Servisi» ibaresiyle gazetelerde verilen haberler okurları ancak aldatmak için kullanılacak ve Anadolu, kendi muhabirlerine para ödememek için girişilen bu yeni sömürücülüğün belki farkına bile varamıyacaktır. Nice işlerde olduğu gibi...»

Yavuz hırsızın borazanı!

Bizim varımız yoğumuz Amerika'nın bir diş kovuğunu doldurmaz. Neyimizi soyarmış veya soyacakmış Amerika bizim? Şimdiye kadar alâ küllihâl biz onu soyup durmaktayız.

Amerika'nın hiçbir yabancı toprakta gözü yok. Yıkılan Avrupa dolar yardımı ile kalkındı.

Amerika emperyalist değildir. Emperyalist olan Rusya'dır. Çin'dir.

FALİH RIFKI ATAY
(Dünya - 19.1.1969)

Ümmetçi cephede iç savaş!

Gazetede çıkan yazıların hepsini - intişarından önce - kontrol etmeme fiilen imkân yok. Kontrolsuzluk yüzünden arada sırada bazı yersiz yazılar çıkıyor. Sonradan üzülüyoruz, hayıflanıyoruz ama iş işten geçmiş oluyor. Müslüman kardeşlerimi incitici yazılara da rızam yoktur.

MEHMET ŞEVKET EYGİ
(Bugün - 10.1.1969)

■

... Bu vaziyette gazete sahibi Şevket Eygi ile inceden inceye hesaplaşıp bir karara varıncaya kadar ÇERÇEVE'lerimi devam ettirmeyi de istemedim. Şevket'i haklı bulmadımsa da mazur gördüm ve kendimi tam haklı bulduğum için tefrikayı kestim. Önünde binbir akıntının kaynaştığı muvazaa iskelesine vapur yanaştıramamaktan affedilmem icap eder.

NECİP FAZIL KISAKÜREK
(Bugün - 21.1.1969)

ANT ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHI NACI, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdürü: ALPAY KABACALI ● Teknik Sekreter: INCI ÖZGÜDEN ● İdare yeri: CAĞALOĞLU, Başmusahip Sok. Tan Apt. 10/11 - ISTANBUL ● Tel.: 27 81 09 ● P. K. 934 — Sirkeci - ISTANBUL. Ankara Temsilciliği: Tel.: 13 40 20 ● Dizgi: YÖNET MATBAASI. ● Baskı: VATAN

● Taşra Dağıtımı: HÜRRIYET DAĞITIM A. Ş. — Cağaloğlu - Istanbul. Tel.: 27 38 54 ● İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 84 - ISTANBUL. Tel.: 27 89 49 ● Abone Şartları: Yıllık 44 Lira, Altı Aylık 22 Lira, Üç Aylık 11 Lira ● İlan: Santimi 25 Lira; Yayın İlanları yüzde 50 indirimlidir. ● Tek sütun 5 santimlik kutu yayın ilanları 50 Lira'dan kabul edilir. ● Gönderilen yazılar yayınlansın yayınlanmasın iade edilmez